

2/ LLENGUA CATALANA: MEMORIAL GREUGES

Un poble sense llengua pròpia no seria un poble. S'ha de mantenir viu el català a tota costa
(KoTazawa, professor de castellà i de japonès).

- ✓ **1324:** A la ciutat de Tolosa (Llenguadoc) es crea l'acadèmia poètica 'Gaia [Alegre] Ciència' o 'Gai Saber', per a revifar la somorta poesia trobadoresca, que derivarà en els **Jocs Florals**. El 1391 es trasllada a Barcelona. Amb dificultats la festa es va celebrar fins el fatídic 1936. Durant la dictadura franquista els Jocs Florals de la Llengua Catalana es van celebrar a l'exili (1941-1958).
- ✓ **1492:Elio** Antonio de Nebrija (1441-1522) publica la seva 'Gramática Castellana'. Per a ell l'espanyol venia d'un llatí corromput i calia restaurar la llengua original. Nebrija és l'autor de la coneguda frase: "siempre la lengua fue compañera del imperio" usada sovint posteriorment per justificar el colonialisme espanyol.
- ✓ **1700, abril 2: La prohibició de la llengua catalana també a França.** Edicte del rei Lluís XIV de França: «Però donat que a més a més aquest ús (el del català en documents oficials) repugna i és en certa manera contrari a la nostra autoritat, a l'honor de la nació francesa i fins i tot a la inclinació dels habitants d'aquest país, (...) prohibim a tots els advocats, procuradors, escrivans, notaris i altres servir-se per a aquests efectes de la llengua catalana, i als jutges i magistrats admetre-la o pronunciar els judicis o deliberacions en una altra llengua que no sigui la francesa».
- ✓ **1713:** Per iniciativa de Juan Manuel Fernández Pacheco, marquès de Villena i Duque de Escalona, es crea la Real Academia Española (RAE) amb el lema 'limpia, fija y da esplendor'. El model van ser l'AccademiadellaCrusca (1582) i l'AcadémieFrançaise (1635). La RAE és la institució responsable de la regulació de la llengua castellana.
- ✓ **1714, octubre 3: El 'diccionario', una bona arma per 'combatre'.** Tot just tres setmanes després de la caiguda de Barcelona, el rey Felipe V per 'Real Cédula' situa sobre la seva 'empara i protecció' la 'Real Academia Española' i li dóna rang d'institució reial. Des del principi, la fita bàsica és tenir cura de la llengua castellana, buscant la major 'puresa' i 'elegància' ("Limpia, fija y da esplendor"). Avui dia, però, hi afegeixen la 'missió principal' de mantenir l'essencial unitat de l'idioma en els 21 estats castellanoparlants.
- ✓ **1715, juny 13: Els catalans, tenen la raó trastornada.** De la resposta de José Patiño, (1666-1736), president de la Real Junta Superior de Justicia y Gobierno a la «Consulta del Consejo de Castilla sobre el Nuevo Gobierno que se debe establecer en Cataluña»: «Son apasionados a su patria, con tal exceso que les hace trastornar el uso de la razón, y solamente hablan en su lengua nativa...¹».

¹ Joaquín de Camps i Arboix: El Decret de Nova Planta Episodis de la Història 38. Dalmau, Barcelona 1963, p. 21.

- ✓ **1715, juny 13: Prohibit el catecisme en català.** De l'informe de José Patiño: «Que en las escuelas no se permitan libros en lengua catalana, escribir ni hablar en ella dentro de las escuelas y que la doctrina cristiana sea y la aprendan en castellano... Como antes todo lo Judicial se actuaba en Lengua Catalana, se escriba en adelante en idioma Castellano o Latín²».

- ✓ **1716, gener 16: La Justícia, en castellà.** Article 4t del Decret de Nova Planta: «Las causas de la Real Audiencia se sustanciarán en lengua castellana»³

- ✓ **1716, gener 29: La llengua castellana, senyal de dominació.** De la «Instrucción secreta» que el fiscal del Consejo de Castilla, don José Rodrigo Villalpando, transmet als Corregidors del Principat de Catalunya: «La importancia de hacer uniforme la lengua se ha reconocido siempre por grande, y es un señal de la dominación o superioridad de los Príncipes o naciones, ya sea porque la dependencia o adulación quieren complacer o lisonjear, afectando otra naturaleza con la semejanza del idioma, o ya sea porqué la sujeción obliga con la fuerza... Pero como a cada Nación parece que señaló la Naturaleza su idioma particular, tiene en esto mucho que vencer al arte y se necesita de algún tiempo para lograrlo, y más cuando el **genio de la Nación como el de los Catalanos es tenaz, altivo y amante de las cosas de su País**, y por eso parece conveniente dar sobre esto instrucciones y providencias muy templadas y disimuladas, **de manera que se consiga el efecto sin que se note el cuidado**»⁴.

- ✓ **1716, gener 29: Cal eliminar la llengua catalana dels jutjats.** «Con la sola diferencia que como antes todo lo judicial se actuaba en Lengua Cathalana, se escriba en adelante en idioma Castellano o Latín⁵.»

- ✓ **1717, maig 11: La Universitat, sotmesa a Felipe V.** De l'esborrany del decret de creació de la Universitat de Cervera: «La tenaz resistencia de los Catalanos contra la debida sujeción a mi legítimo dominio que desconoció su Perfidia, en que se inducieren muchos sujetos notables de las Universidades literarias de aquel País, provocó mi Justicia y obligó mi Providencia a mandar se cerrasen las Universidades, que eran fomento de maldades cuando debían serlo de virtudes...⁶». Al marge de l'esborrany, fou escrita una nota que deia: «Parece que este propósito se debe moderar y explicar con otros términos más templados».

² Joaquim Nadal i Farreras, L'Onze de Setembre i el centralisme borbònic. Conèixer Catalunya 5, Dopesa, Barcelona 1977, p. 50.

³ Joaquim de Camps i Arboix: El Decret de Nova Planta, Episodis de la Història 38. Dalmau, Barcelona 1963, p. 14.

⁴ Joaquim de Camps i Arboix: El Decret de Nova Planta, Episodis de la Història 38, Dalmau. Barcelona 1963, p. 14.

⁵ Francesc Ferrer i Gironès: La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62. Barcelona 1985, p. 22, Edicions 62, Barcelona 1985.

⁶ Ferran Soldevila. Història de Catalunya, Editorial Alpha. Barcelona 1962. Volum III, 1177.

- ✓ **1726-1739: El benedictí Benito Jerónimo Feijoo (1676-1764)** ratifica i teoritza la política lingüística de Don José Rodrigo de Villalpando: «La introducción del lenguaje forastero es nota indeleble de haber sido vencida la Nación, a quien se despojó de su antiguo idioma. Primero se quita a un Reino la libertad, que el idioma» (‘Teatro crítico universal’, Tom 1, Disc. XV, V).
- ✓ **1755: Els religiosos, castigats a pa i aigua per parlar en català.** Decret de Visita del provincial dels escolapis, pare Jorge Caputi, a Mataró: «Nos complacemos mucho en que (conforme al Capítulo Provincial) todos nuestros religiosos entre sí hablen en castellano y a todos mandamos hablen entre sí y con los demás, o en latín o en castellano, so pena de pan y agua por cada vez que tuviesen con los nuestros conversación tirada en catalán⁷.» (Article 10).
- ✓ **1768, juny 23: El català, prohibit a l’escola.** Real Cédula signada a Aranjuez pel rey Carlos III: «Finalmente mando, que la enseñanza de primeras letras, Latinidad, y Retórica se hagan en lengua Castellana generalmente, dondequiera que no se practique, cuidando de su cumplimiento las Audiencias y Justicias respectivas, recomendándose también por el Mi Consejo a los Diocesanos, Universidades y Superiores Regulares para su exacta observancia y diligencia en extender el idioma general de la Nación para su mayor armonía y enlace recíproco⁸.» (Article VII).
- ✓ **1768: Que els alumnes parlin en castellà.** Ordre del mestre de la Bisbal, Francisco Fina, en aplicació de la Real Cédula de Aranjuez del rey Carlos III, prohibint el català a l’escola: «... Manda el Maestro de La Bisbal a todos sus discípulos que en adelante hablen y repitan los libros en lengua Castellana; previniendo que no mirará con indiferencia los defectos que en este asunto se cometieren, pues no son dignos de compasión, los que con todas sus potencias no cumplen la voluntad de nuestro Amabilísimo Monarca⁹.»
- ✓ **1769, desembre 10: Els sermons, han de fer-se en castellà.** Decret del bisbe de Vic fra Bartolomé de Sarmentero. La influència de la Real Cédula de Carlos III del 1768 prohibint l’ús de la llengua catalana a l’ensenyament fou enorme: «Amonestamos a todos los Predicadores (atendido el mandato de Nuestro Rey que Dios guarde) procuren que se extienda la lengua castellana, predicando en ella, a lo menos, los sermones Panegíricos¹⁰.»
- ✓ **1772, desembre 24: El català, prohibit als llibres de comptabilitat.** De la Real Cédula del rey Carlos II: «... que todos los Mercaderes y Comerciantes de por mayor y

⁷LlogariPicanyol, Memoriashistóricas de las EscuelasPías de Cataluña, Sabadell 1963, p. 141.

⁸ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 35.

⁹ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 198 p. 49.

¹⁰Joan Bonet i Baltà. L’Església catalana, de la Il·lustració a la Renaixença. Biblioteca Abat Oliba 34, PAM, Barcelona 1984, p. 100.

menor, Naturales y extranjeros, observen la Ley del Reino que se inserta y previene lleven sus Libros en Idioma Castellano¹¹».

- ✓ **1779-1792:** Antoni de Campmany, autor de les famoses i meritòries *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona (1779-1792)*, considera el català «un idioma provincial muerto hoy para la república de las letras». Tot i que després de la derrota del 1714 i dels decrets de Nova Planta de Felip V, la majoria de catalans cultes quan escrivien s'havien passat al castellà, mai no van faltar les publicacions piadoses en la llengua que parlava el poble.
 - El monjo Josep Massot explica que «per una d'aquestes paradoxes tan freqüents en la història de l'Església, és en aquest moment –quan l'Església catalana està arruïnada i desprestigiada, esmaperduda en un món nou, pròxima al desastre, en aparença- que comença una nova època, de recuperació primer, d'expandiment després i de franca florida més endavant»¹².
 - Remarca també que «la clerecia acollí des d'un primer moment la Renaixença com a fet literari i patriòtic» i ho explica així: «La literatura religiosa havia estat el darrer baluard –que algun moment va trontollar, però que mai no fou perdut- de la nostra llengua. Del segle XVI al segle XIX hi ha una continuïtat corprenedora de llibres de devoció, de llibres litúrgics, d'obres de teatre més o menys tradicional, de cançons de Nadal i de Setmana Santa, etc., de poc valor si voleu, decadents i tot en molts casos, però d'una autèntica efectivitat en el manteniment de l'ús literari (en un sentit molt ampli), del català»¹³.
- ✓ **1792: El català, idioma mort.** Antoni de Capmany, a les «Memorias Históricas» publicades a Barcelona, volum II, p. 54, en transcriure íntegra, traduïda al castellà, la proposició del rei Martí l'Humà a les Corts de Perpinyà de 1406, feta en llengua catalana: «Sería inútil copiarla en un idioma antiguo provincial, muerto hoy para la República de las letras y desconocido del resto de Europa.»
- ✓ **1801, març 11: El teatre en català, prohibit.** «Instrucciones para el arreglo de teatros y compañías cómicas fuera de la Corte» (Madrid): «En ningún Teatro de España se podrán representar, cantar, ni bailar piezas que no sean en idioma castellano¹⁴.»
- ✓ **1807-1870:** El P. Claret predica en castellà a Madrid, o quan el van fer arquebisbe de Cuba, però, a Catalunya fa quasi vot de predicar només en català. Contra la moda de predicar en castellà a les grans ocasions, com si fos més digne, deia: «Aneu predicant-los en castellà, aneu, que ells blasfemen en català i es condemnaran en català»

¹¹ Francesc Ferrer i Gironès. La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62. Barcelona 1985, p. 52.

¹² Josep MASSOT I MUNTANER, *Aproximació a la història religiosa de la Catalunya contemporània*, PAM, Barcelona 1973, p. 12.

¹³ *Ibid.*, p. 14.

¹⁴ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana. Edicions 62. Barcelona 1985. p. 60.

- Segons el canonge Cardó, «el P. Claret va fer donar al català el pas de la llengua parlada a la llengua escrita; Verdaguier, de la llengua escrita a la llengua poètica»¹⁵.

- **1810:** El català, reconegut com a llengua oficial per les autoritats franceses a Catalunya.
- ✓ **1812: L'Estat-Nació ho absorbeix tot: també els 'idiomes provincials':** “Abandone [Catalunya] el idioma provincial, si ha de estrecharse más y más bajo las nuevas instituciones con el resto de la nación e igualarla en cultura” (Antoni Puigblanch, Mataró, 1775- SommersTown/Londres, 1840). De fet, la Constitució seguia a ultrança les noves idees sorgides a França, que postulaven l'extermini de les llengües no franceses de l'Hexagone, fins i tot els propis dialectes de la llengua d'oïl.
- ✓ **1821:** El Govern de Madrid promulga una llei sobre l'ensenyament obligatori de la gramàtica castellana a les escoles. Malgrat aquesta llei, i les successives de 1849 i 1857, la major part de la Catalunya popular continua veient en el castellà un idioma foraster que cal aprendre en els llibres.
- ✓ **1828, abril 16: El català, foragitat dels documents de l'Església.** Ordre del bisbe de Girona Dionisio Castaño y Bermúdez: «Siendo las partidas de Bautismo, de Matrimonio y de Defunción unos documentos fehacientes en todos los Tribunales del Reino, se hace preciso que en lo sucesivo se extiendan en idioma castellano, que es el idioma del Gobierno...¹⁶».
- ✓ **1833:** Bonaventura Carles Aribau (1798-1862) dóna a conèixer el poema que ha passat a la història com a 'Oda a la pàtria': per primera vegada vincula el concepte de pàtria amb la llengua pròpia:

«Pláume encara parlar la llengua d'aquells sabis
Que ompliren l'univers de llurs costums é lleys,
La llengua d'aquells forts que acatáren los Reys,
Defenguéren llurs drets, venjáren llurs agravis.
Muyra, muyra l'íngnat que al sonar en sos llabis
Per estranya regió l'accent natiu, no plora;
Que al pensar en sos llars no s'consum ni s'anyora,
Ni cull del mur sabrat las liras dels seus avis.
En llemosí soná lo meu primer vagit,
Quant del mugró matern la dolça llet bebia;
En llemosí al Senyor pregaba cada dia,
E cántichs llemosins somiaba cada nit.
Si quant me trobo sol, parlab mon esperit,
En llemosi li parl, que llengua altra no sent,
E ma boca llavors no sap mentir, ni ment,
Puix surten mas rahons del centre de mon pit».

¹⁵ *Ibid.*, p. 14.

¹⁶ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 64.

- ✓ **1833:** El mateix anys de l'Oda a la pàtria', l'escriptor madrileny Ramón Mesonero Romanos(1803-1882) es refereix a la llengua catalana com un «**maldito idioma**» i es dol del sentiment de superioritat que tenen els catalans en relació amb la resta d'Espanya; un sentiment que, unit a la idea de la pròpia singularitat, «choca soberanamente al forastero y sobre todo al español, que se encuentra mirando como un extranjero».
- ✓ **1836-1911:Teodor Llorente**, líder de la Renaixença valenciana. A finals del 2013 la seua família ha pogut rescatar centenars de cartes (a la Fundació Balmesiana de Barcelona), amb l'ajut d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV), que confirmen l'estreta relació, col·laboració i complicitat que Teodoro Llorente va tenir amb els personatges clau de la cultura catalana: Joan Maragall, Narcís Oller, Jaume Collell i Jacint Verdaguer. Aquesta relació va ser més intensa després que el 1906 participés en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Poeta, escriptor, periodista, home que estimava el valencià, va lluitar per dignificar-ne la llengua: va ser el fundador del diari 'Las Provincias' i la societat 'Lo Rat Penat'.
- ✓ **1843:** Primera edició de l'obra més divulgada de Sant Antoni M. Claret 'Camí dret y segur per arribar al cel'. Té només 48 pàgines, però en les següents edicions augmentarà fins a tenir-ne cinc-centes. Se'n faran més de setanta edicions catalanes, amb uns tres-cents mil exemplars en total, i es traduirà al castellà, amb més de cent quaranta edicions, al basc i al portuguès.
- ✓ **1944-1927:** Diversos països llatinoamericans adopten una ortografia oficial pròpia de la llengua castellana, anomenada 'ortografia chilena' (lloc on es comença a usar). Es va estendre a l'Argentina, Colòmbia, Equador, Veneçuela i Nicaragua. L'intent va servir perquè s'acabessin acceptant en la llengua escrita formes populars però que la Real Academia Española havia combatut sempre, com ara el peculiar 'voseo'.
- ✓ **1849:**El Govern de Madrid promulga una nova llei sobre l'ensenyament obligatori de la gramàtica castellana a les escoles. Per a molts liberals la noció de progrés es troba íntimament lligada a la desaparició de la diversitat lingüística, i que per als mateixos intel·lectuals del país la llengua vernacle no és més que l'expressió arcaïtzant d'una tradició antiga que no serveix per avançar vers la modernització.
- ✓ **1852-:** L'escriptor rus Isaac IakovlevitxPavlovski (1852, Odessa-), que es féu amic de Guimerà i Narcís Oller (que el va traduir al rus) afirma que Catalunya era "una nació diferent de tot el que hem vist fins ara a Espanya" i que "la llengua catalana era la llengua que empraven tant els pagesos dels Pirineus com el capitalista que tenia relacions amb els Estats Units". I encara va anar més lluny quan va afirmar amb rotunditat que: "El barceloní que eduqués els seus fills en castellà s'arriscaria que l'incloguessin en el grup dels renegats", ja que "el poble mira els castellans com a estrangers".
- ✓ **1855:** Creació de la **Junta Central de Directores de la Classe Obrera**, que endemés del dret d'associació i de limitació de la jornada laboral reivindica també la llibertat de Catalunya.

- La premsa obrera usa el català sense manies, i publicacions com 'La Tramontana', d'inspiració anarquista, es presenta de la manera següent: «És lo periòdich que's publica en idioma català, més avensat en idees polítiques, religioses i d'economia social».

- ✓ **1857, setembre 7: El català, expulsat de l'escola pública.** «Ley Moyano» d'Instrucció Pública obligatòria per a tot l'Estat espanyol: «La Gramática y Ortografía de la Academia Española serán texto obligatorio y único para estas materias en la enseñanza pública.¹⁷» (article 88).
- ✓ **1862, maig 28: El català, prohibit a les escriptures publiques.** Ley del Notariado: «Los instrumentos públicos se redactarán en lengua castellana y se escribirán en letra clara, sin abreviaturas y sin blancos¹⁸.» (Article 25).
- ✓ **1867, gener 15: El teatre català, prohibit de nou.** Com el que moviment de la Renaixença ha popularitzat l'ús escrit del català entre els intel·lectuals i, entre les classes populars creix l'èxit del teatre en l'idioma propi, una Real Orden, signada pel Ministro de la Gobernación Luis González Bravo, del govern del general Narváez obliga els autors de teatre en català a incloure-hi com a mínim, un personatge que s'expressi en castellà: «En vista de la comunicación pasada a este Ministerio por el censor interino de teatros del Reino con fecha 4 del corriente, en la que se hace notar el gran número de producciones dramáticas que se presentan a la censura escritas en los diferentes dialectos, y considerando que esta novedad ha de influir forzosamente a fomentar el espíritu autóctono de las mismas, destruyendo el medio más eficaz para que se generalice el uso de la lengua nacional, la Reina (q. D. g.) ha tenido a bien disponer que en adelante no se admitirán a la censura obras dramáticas que estén exclusivamente escritas en cualquiera de los dialectos de las provincias de España»¹⁹.
- ✓ **1868, setembre:** Revolució progressista que derroca la Real Orden de l'any anterior contra el teatre en català.
- ✓ **1870:** Neix el 'Registro Civil': els noms catalans es començaran a traduir (i a canviar) en la 'lengua del Imperio'.
- **1871:** Inicia la seva publicació la revista «La Renaixença». com a setmanari.
- ✓ **1871, març 1:** Del setmanari La Renaixença (any I, núm. 3): «Quan un poble pert sa nacionalitat no tarda en perdre també la llengua i absas llengua malmesa's malmenten també los fruyts de la inteligencia i las flors del sentiment: desapareixen'ls bons prosistes i minvan los bons poetas. Tal l'hi esdevingué a Catalunya. [...] Lo trono de nostres reys era'l trono de Castella, los fills de nostres reys eran los fills de Castella, lo

¹⁷ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 70.

¹⁸ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 70.

¹⁹ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 198 p. 70.

consell de nostres reys era lo consell de Castella, la llengua d'Espanya era la llengua de Castella».

- ✓ **1885: Però el català no ha mort.** «Memoria en defensa de los intereses morales y materiales de Cataluña», més coneguda com «Memorial de Greuges», presentada al rey Alfonso XII: «Ya que por incidencia hemos hablado de los idiomas que en España se usan, ¿qué otra prueba se necesita de la diversidad de razas o grupos en su pueblo, que la tenacidad con que tales idiomas se conservan? Ni la constancia, ni el afán de predominio del grupo castellano han logrado supeditarnos completamente en este punto. Nada importa que el catalán haya sido desterrado de las escuelas, con gran perjuicio de la instrucción popular en nuestras comarcas; nada que en las oficinas y tribunales deban usar el castellano hasta los que, por no comprenderlo perfectamente, corren peligro de quedar perjudicados o indefensos; nada que en la contratación deba el interesado fiarse de una traducción de palabra, que se presta al error y aún al engaño. No sólo seguimos hablando catalán sino que en los últimos años se ha verificado el renacimiento literario de nuestra lengua, habiendo tomado tal vuelo, que hoy cuenta ya nuestra joven literatura obras de empeño en casi todos los ramos²⁰.»

- ✓ **1892, març:** Les **Bases de Manresa**: La primera assemblea de la Unió Catalanista, reunida a Manresa, aprova les 'Bases per a la Constitució Regional Catalana', en les quals s'esbossa una proposta de poder autonòmic regional i es defensa el català com a llengua oficial del país. Presideix la comissió redactora: el bisbe Torras i Bages.

- ✓ **1896: Imposició del castellà.** Francesc Flos i Calçat (Arenys de Mar, 1859 - Barcelona, 1929) a: 'Geografia de Catalunya': «Los sistemas que se emplean en la ensenyansa adoleixen de la absurda imposició centralista ensenyant als alumnes en una llengua que no és la del país... D'aquesta absurda imposició en resulta un detriment en lo desenrotll de las facultats dels deixebles, y per tant una infracció deplorable de las lleys senyalades en la Pedagogia (en nota: Altra de tantas imposicions centralistes que ab lo ridícul afany d'absorbir y unificar, no reparan que perjudicant á la nostra terra en lo que afecta als seus interessos morals é intellectuals). ¿Quina llengua es parla a Catalunya? La catalana, filla llegítima de la llatina, motejada per forasters y alguns ignorants ó mals patriotas de 'dialecte'... ¿Y es permesa com oficial á Catalunya? No senyor, de cap manera. Lo Govern, centralisador per excelencia, imposa per tot arreu la llengua castellana mal batejada ab lo nom de 'española'» la qual ocasiona «un entorpiment entre la gent catalana en manifestar sasideas d'una manera clara y espontánea, per las traduccions sempre empalagosas que vé obligat á fer y que sovint fan caure en lo ridícul á molts catalans vanitosos, al volguer passar per *sabis* si parlan en castellà y en menys preu de sa propia llengua... Flos no veu gens beneficiós que Catalunya es despregui «de sa llengua aixís com aixís», perquè «en sa llengua resideix lo signe especial y característich que li dona fesomíapropia y natural per a totassas manifestacions»... Finalment, assevera que si Catalunya perdés sa llengua «deixaria d'ésser la terra de la activitat y de la valentia; deixaria d'ésser tan feynadora y enginyosa, en una paraula: Catalunya, com ha dit un escriptor despullada de son propi llenguatge no sería res», cosa que li recorda la respectabilitat històrica de la llengua catalana, «que fou parlada per Sants y Reis; que'n nostra antiga Confederació catalana aragonesa era la llengua oficial; que'n ella s'escrigueren los llibres de nostrassabiaslleys que copiaren nacions extrangeres, y en fi,

²⁰ J. A. González Casanova, *Federalisme i autonomia a Catalunya*. Curial, Barcelona 1974, p. 474.

qu'era parlada en cinch Estats del Mediterrani» (pp. 78-80).

- ✓ **1900:** Lucien Abeille (1869-1949), publica el llibre 'El idioma nacional de los argentinos', l'únic que sosté que a l'Argentina hi ha un idioma propi, diferent del espanyol. A mitjan segle XIX, amb l'assoliment de l'autonomia política, es va discutir l'autonomia lingüística. A inicis del segle XX, però, la reacció del camp cultural i intel·lectual va desaparèixer ben aviat. El debat va sorgir als anys 50 amb el reconeixement de les varietats.
 - Al segle XIX i XX es van crear les acadèmies de llengües i lletres a cada país llatinoamericà, corresponents amb la RAE, però Madrid en garanteix el dret a tenir les instàncies de regulació de l'idioma.

- ✓ **1900, març 27: A Lleida, el governador civil, José Martos O'Neale, prohibeix el català a l'escola:** «... han obligado a esta Junta provincial a prevenir por medio de la presente, a los señores Maestros y Maestras de la provincia a que en lo sucesivo se abstengan de usar para la enseñanza idioma alguno que no sea el castellano, eligiendo para la misma los libros entre los aprobados para texto por Real Orden, con el Catecismo que señale el prelado de la respectiva Diócesis, y con la Gramática castellana y su parte de Ortografía escritas por la Real Academia Española de la Lengua, haciéndoles saber que la inobservancia de lo prevenido en esta circular originará la inmediata formación de expediente gubernativo para hacerles efectiva la responsabilidad consiguiente por desobediencia...²¹» (Circular núm 667)
 - **1902:** Celebració -obligada per l'estat de guerra- dels Jocs Florals de Barcelona al monestir de Sant Martí del Canigó.

- ✓ **1902, novembre 21: Castigats els mestres que ensenyin el Catecisme en català.** Real Decreto signat pel Rey Alfonso XIII i el Ministro de Instrucción pública, Conde de Romanones: «Los Maestros y Maestras de instrucción primaria que enseñasen a sus discípulos la doctrina cristiana u cualquiera otra materia en un idioma o dialecto que no sea la lengua castellana, serán castigados por primera vez con amonestación por parte del Inspector provincial de primera enseñanza, quien dará cuenta del hecho al Ministerio del ramo; y si reincidiesen, después de haber sufrido una amonestación, serán separados del Magisterio oficial, perdiendo cuantos derechos les reconoce la Ley²².» (Article 2n).

- ✓ **1906:** I Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

- ✓ **1907, febrer 2: Unamuno i la imposició.** Declaracions de Miguel de Unamuno al diari «El Mundo» de Madrid, transcrites a la revista «El Ejército Español» de Madrid: «Si el Estado no impusiera el castellano en toda España, los dialectos se impondrían al castellano... Se me quejaba un alemán en Barcelona de que en los comercios le contestaran en catalán: tenía razón en quejarse; el catalán será en Cataluña la lengua

²¹ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985. p. 88.

²² Francesc Ferrer i Gironés, La persecució política de la llengua catalana Edicions, 62, Barcelona 1985, p. 94.

doméstica para hablar en casa, pero para hablar a un extranjero hay que hablarle en español, que es una lengua internacional».

- ✓ **1908, juny 23:** Carta de Narcís Oller a Teodor Llorente –líder del Renaixement valencià-, on podem veure la bona relació que hi havia entre els escriptors valencians i els del Principat: «Molt estimat amich y mestre: ya pot suposar ab quin pler he llegit els tres articles referents a les postres festes floralístiques, que vostè ha tingut l'amabilitat d'enviarme. Com tot lo de vostè, están plens de calor y color y son frescos y aromosos com si encara'l pare d'ell fos tot un jovenot».
- ✓ **1908, novembre 7:** Des de Girona el canonge Jaume Collell escriu a Teodor Llorente: «Estimadíssim amich i Mestre: ... plaume recordar que demà passat es lo seu sant Patró... He vist que's tracta de coronar-lo, y crech que faran be los valencians de tributar aquest homenatge in vita al qui ha exçalsat y restaurat l'idioma patri, y ensemps que poeta y erudit historiador del Regne, ha lluitat se pot dir desde sa infantesa en la candent arena del periodisme espanyol... si'srealisa'l propòsit no hi faltarem els catalans, postres amichs y admiradors...».
- ✓ **1909, gener 28:** El poeta català Àngel Guimerà agraeix al també poeta valencià Teodoro Llorente que li hagi fet arribar un exemplar de la seva nova obra 'Leyendas de oro': «Jo el felicito de tot cor, estimat amic; a qui vull veure sempre a totes les nostres grans festes d'amor a casa, València i Catalunya, que vol dir el mateix en les nostres ànimes».
- ✓ **1909, març 11:** Del poeta Joan Maragall al també poeta valencià Teodor Llorente: «Estimat Mestre: ... Gracies, Mestre, gracies de tot cor. Deu li dongaencare molts anys de vida pera fer tant bones obres de que nosaltres y els que vendránpoguèmaprofitarnos á major honra y gloria del Mestre».
- ✓ **1913: Forasters anticatalans.** Antoni Rovira i Virgili, a «Debat sobre el nacionalisme», Societat Catalana d'Edicions:«En la tertúlia del cafè, en la taula de les dispeses o de les fondes, en les converses quotidianes, en les relacions familiars, en la finestreta de les oficines, pel carrer o pel tramvia, trobem a cada pas el tipus del foraster anticatalà que sent un odi instintiu als catalans i a les coses catalanes, que sent un neguit hostil davant la nostra llengua, el nostre caràcter, els nostres costums, les nostres reivindicacions... Un dia és el president d'una Audiència que interromp amb mals modals els testimonis que parlen en català i declara que ell no entén el «dialecto» ni el vol entendre; un altre dia és el jutge que es nega a donar validesa legal als llibres comercials redactats en llengua catalana; un altre dia és el metge forense que renya estúpídament un malalt perquè no sap parlar en castellà; un altre dia és l'empleat de correus que retorna a llur procedència les cartes amb l'adreça en llengua catalana; un altre dia és l'empleat del mateix servei que si no se li demana en castellà, no vol vendre segells; un altre dia és un inspector de primera ensenyança que pregona el seu menyspreu a l'idioma nostre; un altre dia és el governador civil que s'oposa a que en els Ajuntaments de la seva província onegi la gloriosa bandera de Catalunya; un altre dia és l'escriptor castellà que ens insulta baixament; un altre dia és el "cabo de mar" o cosa semblant, que fa saber a uns pobres pescadors que ell se'n donaria vergonya de parlar o entendre el català; un altre dia és el periodista immigrant que expressa el seu odi a les coses nostres... La llista podria fer-se llarga, inacabable...» (pp. 98-99).

- ✓ **1913:** Des de l'Institut d'Estudis Catalans, Pompeu Fabra promulga les 'Normes ortogràfiques'. Enric Prat escriu en un article: «La possessió d'una llengua literària és la consagració de la nacionalitat... Nosaltres tenim una llengua literària formada pel treball de nombroses generacions. Però aquesta llengua nostra, al caure Catalunya com a poble, va restar durant segles sense conreu literari, sense poetes, sense filòsofs, sense estadistes, i al tornar a la vida de les llengües literàries, havia ja passat l'hora florida del Renaixement clàssic, que va portar a les altres parles migevals, germanes de la nostra, la sang de les civilitzacions hel·lènica i llatina, i les va enfortir, depurar i fixar en formes i lleis definitives... Hem d'aixecar la nostra llengua al nivell de les altres, hem de donar-li tots els atributs, tots els elements, totes les perfeccions que necessita per a lluitar i vèncer...».
- ✓ **1913, gener 31:** Des de les pàgines del diari 'La Veu de Catalunya' es dona la màxima difusió a les 'Normes ortogràfiques' publicades una setmana abans per l'Institut d'Estudis Catalans.
- ✓ **1916, juny 8:** Francesc Cambó, en el Parlament, defensant la llengua catalana: «Lo que pedimos en la enmienda no es el libre uso del catalán para motivos literarios, para la vida privada; pedimos en la enmienda la oficialidad del idioma catalán para nuestra vida interior, pedimos el libre empleo del idioma catalán dentro de Cataluña: en la enseñanza, en la vida administrativa, en los Tribunales de Justicia y en la otorgación de documentos públicos. Pero os digo más, señores Diputados: no hay en Europa un solo caso, nadie podrá citar lo, en que esta consagración de oficialidad que acabo de expresar deje de tenerla un idioma que como el catalán ha sido idioma oficial de un Estado soberano durante siglos y que hoy es hablado constantemente por millones de ciudadanos que representan una quinta parte de los habitantes de España»... I dirigint-se als diputats no catalans: «No, no penséis que podemos renunciar a nuestra personalidad. Si lo hiciéramos seríamos indignos de haber tenido una historia una literatura y un pensamiento; de haber creado una riqueza y de tener hoy un ideal y una enseñanza. La solución está en que desistáis de este yerro histórico fatal, causa de la decadencia de España, de que toda la política española esté presidida por el sentimiento asimilista».
- ✓ **1914-1924:** La política cultural i formativa de la Mancomunitat -que inclou la defensa a ultrança de la llengua-, és un poderós altaveu de l'obra mancomunada, tot i que les despeses en cultura i instrucció mai no superen el 7,4% del pressupost, però la seva dimensió simbòlica és de primeríssima magnitud, ja que incideix directament en el procés de conscienciació nacional. No en va Joan Fuster parlar d'aquesta etapa com del "període constituent de la cultura catalana".
- ✓ **1916, juliol 1:** Francesc Cambó dirigint-se a Maura en la sessió parlamentària: «No, Sr. Maura: para una colectividad que tiene un idioma propio, ese idioma es la esencia de su alma y de su vida, y toda limitación al empleo de este idioma significa una opresión, una limitación de ese espíritu, una tiranía».
- ✓ **1915, agost 5: El català, exclòs del Registre Hipotecari:** «Los documentos no redactados en idioma español podrán ser traducidos a los efectos del Registro, por la Oficina de Interpretación de Lenguas o por funcionarios competentemente autorizados en virtud de leyes o convenios internacionales y, en su caso, por un notario civil, quien corresponderá de la fidelidad de la traducción. Los extendidos en latín y dialectos de España o en letra antigua o que sean ininteligibles para el Registrador, se presentarán

acompanyats de su traducció o copia suficiente hecha por un Titular del Cuerpo de Archiveros y Bibliotecarios o por funcionarios competentes ²³.» (Reglamento).

- ✓ **1916: «No hay más que una».** Intervenció de diputat lerrouxista Hermenegildo Giner de los Ríos, al Congrés de Diputats de Madrid: «No hay más que una lengua oficial, como no hay más que un escudo, como no hay más que una Nación, como no hay más que una bandera... ²⁴»
- ✓ **1916, juliol 8:** Els diputats catalanistes presenten al Congrés Espanyol una proposició demanant la cooficialitat de la llengua. És rebutjada per tots els partits.
- ✓ **1918:** Pompeu Fabra publica la ‘Gramàtica catalana’.
- ✓ **1923, desembre 18:** El general Carlos Losada ordena que tots els rètols de la província de Barcelona es tradueixin al castellà i estableixin referències que ajudin a crear ‘una consciència nacional espanyola’. Del nomenclàtor de Barcelona que té uns dos mil noms, se’n canvien set-cents. Se n’encarrega el responsable de la Comissió Municipal del Nomenclàtor, Ignacio de Ros:
 - Plaça de les Glòries Catalanes = Plaza de las Glorias Nacionales.
 - Gran Via de la Diagonal = Alfonso XIII.
 - Carrer de les Corts = Cortes.
 - Carrer del Compromís de Casp = Caspe.
 - Carrer de la Corona d’Aragó = Aragón.
 - Carrer del 1714 = Extremadura.
 - Carrer de Bac de Roda (heroi de la guerra de Successió) = Felipe II
 - Carrer de Fluvià (Berenguer de Fluvià, un dels valedors de Jaume d’Urgell en el Compromís de Casp) = Juan de Austria.
 - El carrer dedicat al teòleg Pere Gil = calle de Peregil.
 - El carrer de Rabí Rubén = Rubén Darío.
 - El carrer del ‘Regionalisme’ = Canónigo Pibernat.
 - Per cert, ja veurem com durant el dictador Franco torna al nomenclàtor del dictador Primo de Rivera, i l’encarregat torna a ser Ignacio del Ros.
 - Tots els pobles van haver de dedicar un carrer a ‘La Paz del Protectorado’, a remolc dels esdeveniments de la guerra d’Àfrica.
 - Sant Joan de les Abadesses va canviar el nom de la ‘Plaça Major’ per ‘Plaza del Directorio Militar’.
 - La revista ‘El Borinot’ en feia riota, amb els canvis de nom: ‘L’Arboç’ per ‘Madroño’; Caldes de Malavella, Caldas de Mala Vieja; Guardiola, ‘Hucha’; Mollet, ‘Humedecito’; Port Bou, ‘Puerto Buey’; Riudellots, ‘Rio de Lodos’.

²³ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 107.

²⁴ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62. Barcelona 1985. p. 246.

- ✓ **1924:** Sainz Rodríguez és el promotor d'un manifest d'un centenar d'intel·lectuals castellans que protesten contra les mesures del directori militar de Primo de Rivera que prohibeix l'ensenyament i l'ús públic de la llengua catalana.

- ✓ **1924, setembre 11: L'arquitecte Gaudí, detingut per parlar en català**
 - «¿Cómo se llama Vd.
 - Antoni Gaudí.
 - ¿Qué edad tiene Vd.?
 - Setanta-un anys.
 - ¿Qué profesión?
 - Arquitecte.
 - Pues su profesión le obliga a Vd. a hablar en castellano.
 - La professió d'arquitecte m'obliga a pagar contribució i ja la pago, però no a deixar de parlar la meva llengua.
 - ¿Cómo se llamaba su padre?
 - Francesc Gaudí.
 - Qué es eso de Francesc? Si Vd. no fuese viejo, le rompería la cara, ¡sinvergüenza, cochino!
 - Jo a vostè no l'insulto i vostè a mi sí. Jo parlo la meva llengua...²⁵».

- ✓ **1924, novembre 7: Els mestres que ensenyin en català, expulsats de Catalunya.**Declaracions del general Juan de Urquía, Governador Civil de Girona, publicades al diari «La Veu de Catalunya»:«Se me ha querido demostrar lo difícil que resulta enseñar en castellano a niños que no comprenden nuestro idioma. En ninguna razón de indiscutible fuerza se apoya el argumento. Mi convencimiento en este punto es tan rotundo, tan irrevocable, que una de dos: o todos los maestros sin excepciones enseñan en correcto castellano con inquebrantable tesón patriótico o al convencerme plenamente de que no se hará así, propondré al Directorio militar, que puede hacerlo, emplee sus facultades insuperables, con estatutos o sin ellos, y traslade en masa a los incorregibles, sustituyéndolos inmediatamente por maestros castellanos²⁶.»

- ✓ **1925:** Un mestre d'obres de Sitges és multat per haver col·locat una placa en català en un edifici públic: ha escrit 'escorxador' en lloc de 'matadero'. La broma li costa 25 pessetes.

- ✓ **1926-1943:** Joan Baptista Manyà explica una frase recurrent del bisbe Félix Bilbao (Baquio/Biscaia, 1873-), bisbe de Tortosa en aquells anys: «Mientras estaré yo aquí, la lengua catalana no adelantará ni un palmo en la Iglesia»

- ✓ **1927: El castellà és sagrat.**Juan Larch, «Cataluña y la nacionalidad española», Agencia General de Librería y Publicaciones, Madrid:«Resucitar hoy el catalán, sacándolo de la esfera familiar y de la literatura local, para intentar hacer de él un idioma culto utilizándolo en las Universidades, en la ciencia y de un modo oficial, es un anacronismo

²⁵ De l'article de Joan Crexell publicat a «Serra d'Or» el setembre de 1987, p. 17-19. titulat *Detenció de Gaudí l'Onze de Setembre de 1924*.

²⁶ Josep M. Roig Rosich. *La Dictadura de Primo de Rivera a Catalunya*. Biblioteca Abat Oliba 107, PAM, Barcelona 1992, p. 320.

contrario al progreso.» (p. 210). «Agrade o no a quienes sientan ansias de rebeldía contra las corrientes naturales, el hecho del predominio del castellano sobre el catalán es evidente e incuestionable.» (p. 102). «Un estudio sereno convence de que es absolutamente imposible dar educación integral a nadie, ni en ningún ramo del saber humano, sólo en catalán.» (p. 103). «Obligar a usar el castellano a Cataluña es hacerla un favor paternal, como lo es obligar a un niño corto de vista y revoltoso a ponerse unas gafas.» (p. 104). «El idioma castellano, o mejor dicho español, es el verbo sagrado y sublime de todos los españoles.» (p. 222).

- ✓ **1927:** Ernesto Giménez Caballero, que ja havia intentat afavorir la llengua catalana a 'La Gaceta Literaria', organitza una 'Exposició del Libro Catalán'.
- ✓ **1927, desembre 9: Contra la cultura en llengua catalana.** D'un article publicat a «ABC» de Madrid comentant l'Exposició del Llibre Català celebrada a Madrid aquell any, per iniciativa d'uns quants intel·lectuals madrilenys, amb la col·laboració econòmica de Francesc Cambó i l'entusiasme personal de Joan Estelrich, que actuava de comissari de l'Exposició: «Hay en Cataluña varios y poderosos elementos culturales incorporados a la obra común de la cultura española; es la cultura catalana que todos conocemos y admiramos, porque para todos trabaja y con todos comunica. Hay otra cultura catalana que sólo conocemos de oídas, de referencias, por datos y testimonios desfavorables: la que ha venido a la Exposición. No conociéndola no podemos estimarla ni puede interesarnos, ni es verdad que, en conjunto, interese aquí a nadie.»
- ✓ **1928:** El Directori Militar aconseguix que el Vaticà prohibeixi la llengua catalana en la predicació i en l'ensenyament a Catalunya, però l'actitud de la jerarquia eclesiàstica catalana ho deixa inoperant en la pràctica. Profund malestar en els fidels catalans per l'actitud de Roma.
- ✓ **1928, febrer 12: Per a la Dictadura, defensar el català és atacar el castellà.** D'un article publicat a la revista «La Razón», Barcelona: «De modo que hoy, no en virtud de las ideas, pero sí en fuerza de los hechos, defender el uso del catalán es negar los derechos del idioma castellano.»
- ✓ **1930: Defensa d'alguns intel·lectuals castellans.** L'any 1924, en plena dictadura, 120 intel·lectuals d'expressió castellana signaren un document de protesta contra la persecució de la llengua catalana pel règim de Primo de Rivera. Desapareguda la dictadura, Manuel Azaña, l'any 1930, formà part del nombrós grup d'intel·lectuals castellans (José Ortega y Gasset, Gregorio Marañón, Ramón Menéndez Pidal, Ángel Ossorio y Gallardo, Claudio Sánchez Albornoz...) que havien estat invitats a visitar Barcelona pels escriptors catalans, per tal d'agrair-los públicament la seva defensa de la llengua catalana durant la passada dictadura. Azaña va pronunciar un important discurs a favor dels drets nacionals de Catalunya: «Yo concibo, pues, a España con una Cataluña gobernada por las instituciones que quiera darse mediante la manifestación libre de su propia voluntad. Unión de libre de iguales con el mismo rango, para vivir así en paz, dentro del mundo hispánico que nos es común y que no es menospreciable... Ha de crearse un estado nuevo dentro del cual podamos vivir todos... Y así hemos de vivir juntos, catalanes y castellanos, respetándonos mutuamente, ha de ser en virtud de la federación... Y he de deciros también que si un día dominara en Cataluña otra voluntad y resolviera ella remar sola en su navío, sería justo el permitirlo y nuestro deber consistiría en dejaros en paz, con el menor perjuicio posible para unos y otros, y desearos buena suerte, hasta que cicatrizada la herida pudiésemos

establecer al menos relaciones de buenos vecinos. No se dirá que no soy liberal... Pero si esto ocurriera y en el momento que se presentase, el problema sería otro. No se trataría de liberación común, sino de separación. No es lo mismo vivir independiente de otro que vivir libre. Nuestro país español es una prueba de lo que digo».

- ✓ **1930, març 23, diumenge:** Homenatge dels intel·lectuals catalans als castellans per al seu suport a la llengua catalana durant la dictadura de Primo de Rivera. Al final del gran sopar a 'Hotel Ritz de Barcelona parlaran Giménez Caballero, Sainz Rodríguez, Marañón, De los Ríos, Ossorio, Ortega i Pi i Sunyer. Menéndez Pidal tancava l'acte: «Sobre el abismo de intereses contrapuestos, de faltas de comprensión y de movimientos pasionales, han levantado un Puente los Hombres que han hecho del cultivo de la inteligencia el objetivo de su vida. Y el entusiasmo cordialísimo con que nos habéis conmovido asegura a todos que este puente será algo más que una construcción provisional». Doncs, no: va ser un pont fràgil, que es va ensorrar.
- ✓ **1930, abril 23:**Nou dies després de la proclamació de la República, es decideix que el dia de Sant Jordi sigui el 'Dia del Llibre' a Catalunya. la diada cultural es fa coincidir amb la del patró de Catalunya, però també amb la data de la mort de Cervantes, i no pas amb la del seu naixement, el 7 d'octubre, que fins aleshores havia estat la data per celebrar el 'Dia del Llibre'.
- ✓ **1931:La República, no defensa el català.**«El castellano es el idioma oficial de la República. A nadie se le podrá exigir el conocimiento ni el uso de ninguna lengua regional. Es obligatorio el estudio de la lengua castellana, y ésta se usará también como instrumento de enseñanza en todos los centros de instrucción primaria y secundaria de las regiones autónomas» (Articles 4 i 50 de la Constitució espanyola).
- ✓ **1932:Les Normes Ortogràfiques de Castelló:** signades per les principals institucions culturals del País Valencià, són les normes elementals per a la llengua catalana-valenciana que segueixen bàsicament les normes fabrianes, adaptades a les particularitats del català de València.
- ✓ **1932, juny 16: La culpa, dels capellans i dels mestres.** «Han sido los maestros y los curas los que han creado el catalanismo antiespañol²⁷.» (Intervenció del diputat espanyolista Antonio RoyoVillanova en el debat sobre l'Estatut de Catalunya a les Corts Constituents a Madrid).
- ✓ **1937: Espiant qui no parla castellà.** «Cumpliendo las indicaciones hechas por el señor gobernador militar de la plaza para “vigilar el exacto cumplimiento de la disposición que prescribe a los nacionales el uso en público de idiomas y dialectos diferentes del castellano”, el jefe de la Guardia Cívica, organismo creado para atender el servicio interior de las ciudades, publicó una circular con instrucciones, la primera de las cuales era la siguiente: »1ª Para la organización del servicio en la vía pública se agruparán los señores Guardias Cívicos, sin nombramiento especial de esta Jefatura, sino por designación entre ellos mismos en grupos mínimos de cuatro señores Guardias, los cuales no deben ir reunidos, sino escalonados. El primero, al oír en la calle, terrazas de

²⁷ Francesc Ferrer i Gironés, La persecució política de la llengua catalana», Edicions 62, Barcelona 1985, p. 158.

cafés, etc., conversaciones en idioma o dialecto diferente al castellano, llamará cortésmente la atención a los infractores y continuará su camino si fuere atendido, cuidando de exhibir, al hacer la advertencia, la placa que debe llevar bajo la solapa. Un segundo señor Guardia Cívico, sin boina reglamentaria, convenientemente distanciado del primero, observará con disimulo si la primera advertencia ha sido desatendida y continuará su marcha, haciendo una advertencia o seña discreta a los dos últimos señores Guardias Cívicos, que irán también convenientemente distanciados, si continuara la conversación en idioma o dialecto prohibido; éstos, previa ostentación de las placas correspondientes, procederán a advertir a los infractores que, desatendida la cortés invitación que se les ha hecho momentos antes, procedan a exhibir sus documentos de identidad, de los cuales se tomará nota, con expresión de sus domicilios, cuya nota circunstanciada pasarán a esta Jefatura. A este efecto deben reunirse con los dos últimos señores Guardias Cívicos los dos primeros, para actuar formando grupo. En caso de proferirse palabras de menosprecio o desacato, procederán a la detención de los infractores por los medios que fuesen precisos, llegando al uso de la fuerza si a ello hubiere lugar.» (Teodor Llorente, «Los valencianos en San Sebastián». Impremta F. Domènech, Valencia, 1942).

- ✓ **1937, abril 13: Castellanitza el “sagrado del hogar”.** «Se nos ocurre preguntar si no sería ésta una excelente oportunidad de acostumbrarse (els catalans) a emplear habitualmente la lengua de la unidad de España. Con lo que, después de reconquistada Cataluña por España y para España, los catalanes que allí volviesen (a Catalunya) podrían restituir, no sólo en la vida de relación oficial y de los tratos mercantiles con el resto de las provincias, sino en el sagrado del hogar, el uso de la lengua genuina de España.» (Editorial d’«ABC» de Sevilla, titulat «Españoles en España»).
- ✓ **1937, juliol 30: Multa al senyor Joaquim Rivera Barnola per parlar ‘el dialecto catalán’, a Sant Sebastià.** «El Excelentísimo Señor Gobernador Civil de esta Provincia, en uso de las atribuciones que le están conferidas, ha tenido a bien imponerle la multa de DOSCIENTAS CINCUENTA PESESTAS, por haber celebrado a las 14 horas del día 27 del actual una conferencia telefónica desde el hotel Europa en dialecto catalán. Lo que participo a V. para su conocimiento, significándole que dicha multa deberá hacerla efectiva en esta Comisaría, en metálico y en el plazo improrrogable de 5 días. Dios guarde a V. muchos años. VIVA ESPAÑA. II AÑO TRIUNFAL»
- ✓ **1938: Un dialecte tarat.** «No queremos oír la germanía tarada del pseudo-purismo dialectal fabricado a brazo por intelectuales a sueldo de la Liga y de los fabricantes.»
- ✓ **1938: El castellà, llengua de futur.** La llengua castellana «tendrá que venir a ser la lengua de la civilización en lo futuro», car «el inglés y el francés, que con ella pudieran compartir esta función, son lenguas tan gastadas, que van camino de una disolución completa»²⁸.
 - Cal remarcar que aquest catecisme identifica la virtut cristiana de l’amor a la patria amb la fidelitat a Franco: «el hombre providencial puesto por Dios para levantar a España». El Caudillo és «como la encarnación de la patria i tiene el poder recibido de

²⁸«Catecismo patriótico español», de Menéndez Reigada (declarat de text per a les escoles, reeditat el 2003 amb una introducció del P. Hilari Ragner). L’obra hauria estat de l’aleshores Canàries i més tard de Còrdova, Fray Albino González Menéndez-Reigada, Op., o potser del seu germà Ignacio, dominic de Salamanca, molt proper al Generalísimo i confessor de la seva dona.

Dios para gobernarnos».

- ✓ **1938: «Ché, abon aneu?».** «Una mañana, hallándose reunidos dos agricultores naranjeros en uno de los cafés de la Avenida, se presentó una pareja de Guardias Cívicos, y al escuchar que hablaban lengua distinta a la oficial y de que eran nacionales, les requirieron para que cambiasen de idioma, y porque aquéllos hicieran algunas observaciones, ordenaron su detención. Salieron Guardias y detenidos a la calle, camino del Gobierno Civil, y al ver el grupo, un amigo de los segundos exclamó:
- Ché, abon aneu?
- Véngase usted también con nosotros, por no hablar en la calle la lengua oficial - prorrumpió uno de los Cívicos.
- I això, per què? -añadió el inocente amigo, agravando su situación.
Pero no acabó aquí la cosa, sino que la escena se repitió varias veces durante el trayecto, y al final, ya próximos al edificio de la primera autoridad civil, eran doce o catorce los detenidos por idéntica causa.» (Teodor Llorente. «Los valencianos en San Sebastián». Imprenta F. Domènech, València, 1942).
- ✓ **1938: Perill de parlar en català.** «Se habían refugiado en Vinaroz unas cuarenta familias de Tortosa -gente piadosa en su inmensa mayoría- que necesitaban una ayuda especial porque los militares les miraban con recelo, por el mero hecho de hablar catalán²⁹.»
- ✓ **1938, abril 3: Làpida afusellada.** Quan les tropes franquistes ocupen Lleida és afusellada la làpida de pedra en què hi ha gravada la poesia «Al campanar de Lleida», de Magí Morera i Galícia, perquè és escrita en català.
- ✓ **1938, abril 12: Maltractes als qui parlen català.** «Llega a mi Autoridad noticia de que por los jefes de Unidades que ocupan los pueblos catalanes, se siguen conductas y procedimientos diferentes en lo que se refiere al trato dado a sus habitantes. Mientras unos exigen a sus subordinados el mayor respeto a los naturales, otros se jactan de que entran en plan de conquistadores de un **territorio** que no era de España y **que hay que españolizar**, y para lograrlo, a todo el que habla en el dialecto catalán aún de buena fe, lo encarcelan, o lo que es peor, lo maltratan de obra...³⁰» (Orden del General Jefe del Ejército del Norte, Zaragoza, II Año Triunfal).
- ✓ **1938, maig 18: No es poden registrar noms de persona en català.** «Debe señalarse también como origen de anomalías registrales la morbosa exacerbación en algunas provincias del sentimiento regionalista, que llevó a determinados Registros buen número de nombres, que no solamente están expresados en Idioma distinto al oficial castellano, sino que entrañan una significación contraria a la unidad de la Patria (...) La España de Franco no puede tolerar agresiones contra la unidad de su Idioma, ni la intromisión de nombres que pugnan con su nueva constitución política (...). En su virtud, Dispongo: Art. 1º En todo caso, tratándose de españoles, los nombres deberán consignarse en castellano³¹.» (Orden Ministerial, signada pel Ministro de Justicia,

²⁹ Cardenal Tarancón, Recuerdos de juventud, Grijalbo, Barcelona 1984, p. 258.

³⁰ J. M. Martínez Bande. La llegada al mar, San Martín. Madrid 1975, p. 113.

³¹ Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 179.

Conde de Rodezno).

- ✓ **1938, maig 21: Ni les persones jurídiques poden tenir nom català.** «Queda terminantemente prohibido el uso de otro idioma que no sea el castellano en los títulos, razones sociales, Estatutos o Reglamentos, y en las convocatorias y celebraciones de Asambleas o Juntas de las entidades que dependan de este Ministerio ³².» (Orden Ministerial, signada pel Ministro de Organización y Acción Sindical, Pedro González Bueno).
- ✓ **1939, gener 28: Programa de «Educación».** Se suprimeix l'ensenyament de filologia catalana, la història medieval de Catalunya, la història moderna de Catalunya, la geografia de Catalunya, el dret civil català, la història de les idees religioses a Catalunya, la història de l'art medieval català, l'escultura gòtica a Catalunya, etc.. (Ordre del Ministerio de Educación Nacional).
- ✓ **1939, febrer 1: Vic és ocupada per les tropes franquistes.** La persecució sota la Dictadura de Primo de Rivera va desacreditar a Catalunya no sols el règim dictatorial sinó la mateixa institució monàrquica, i va convertir en republicans molta gent de dretes i catòlics, que tradicionalment eren més aviat monàrquics. Així, a les decisives eleccions municipals els catalans van votar massivament per les llistes republicanes.
- Poc després de l'ocupació de Vic es va produir una forta topada entre el cap militar i el bisbe Perelló (que per cert era molt franquista i amic personal del Cabdill), una escena desagradable que va marcar profundament el Dr. Masnou, que aleshores era el secretari del bisbe i més tard el succeiria, i això explicaria la seva ferma defensa del català. Encara que sembli un acudit el prelat i el militar van arribar a la solució salomònica que es podria predicar en català als pobles on no arribava el tren (sic!).
- ✓ **1939, febrer 10:** El Ejército Nacional Franquista arriba a la frontera pirinenca. Definitivament la conquesta de Catalunya s'ha completat. Ben aviat li toca el rebre al català. **El català s'ha acabat.** «Bueno, Carmeta, pues ya lo sabes, eso del catalán se terminó para siempre.» (Javier de Salas, a l'Oficina de Propaganda, ho va dir a la mestra Carme Serrallonga, que ho explica a «Avui» el 3 de març del 1989.
- **Nombrosos edictes prohibeixen l'ús públic del català tant escrit com parlat:**
 - Prohibició de la premsa i les edicions en llengua catalana;
 - són canviats els noms dels carrers i els rètols comercials;
 - apareixen rètols de «Habla el Idioma del Imperio».
 - Desmantellament del sistema educatiu català.
 - Supressió de la Universitat Autònoma, l'Institut d'Estudis Catalans, i altres institucions catalanes, com l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana o l'Orfeó Català.
 - Són retirats diversos monuments de significació catalana: Pau Claris, Rafael Casanova, Doctor Robert. Martí i Julià (El general Eliseo Álvarez Arenas, Jefe de las Fuerzas y Servicios de Ocupación). [Text recollit a El Front Nacional de Catalunya (1939-1947). Daniel Días Esculles. Ed. La Magrana].
- ✓ **1939, febrer 22: També les cartes.** «Habiendo de pasar por la Censura Militar toda la correspondencia, se pone en conocimiento de los vecinos de esta localidad que, a tal fin,

³² Francesc Ferrer i Gironès, La persecució política de la llengua catalana. Edicions 62, Barcelona 1985, p. 179.

deben depositarias abiertas en la Comandancia militar redactadas en español.» (Ban de l'alcalde de Mollet).

- ✓ **1939, març 15: La jerarquia catòlica, amb el franquisme, si us plau per força.** «A los reverendos rectores de iglesias: Accediendo gustosamente a las indicaciones que nos han sido hechas por las dignísimas Autoridades de esta provincia, rogamos a los Reverendos Rectores de Iglesias, en la seguridad de que nuestro ruego será debidamente atendido, que en los actos de culto público que se celebren en sus respectivos templos, no se use otra lengua vernácula que la lengua española ³³.» De la circular de la Vicaría General del Obispado de Barcelona en el 'Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Barcelona').
- ✓ **1939: Deú és castellà**«En esta lengua (castellana) debéis enseñar»... «En ella debéis enseñar a escribir, y a rezar a Dios.» (Miguel de los Santos Díaz Gómara, administrador apostólico de Barcelona. Instruccions als mestres en l'acte d'entronització del Sagrat Cor de Jesús a les oficines de la Inspección de Primera Enseñanza).
- ✓ **1939, juny 2: Ara, inepta.** «No es solamente imperativo de elemental cortesía y comunidad nacional el que yo os hable hoy con otra habla diferente a la que hubiera empleado en otros años; es convicción plena e íntima de que el habla nuestra, momentáneamente al menos, se ha vuelto inepta para todos los menesteres de cultura, como el templo profano es inepto para que en él celebre el sacerdote sus ritos litúrgicos.» (Eugeni d'Ors, a Reus, en un acte commemoratiu del naixement de Maria Fortuny).
- ✓ **1939, juny 2: Unitat de llengua, unitat de poder.** «Ha de mantenerse la unidad lingüística como instrumento de poder, seguros, como Nebrija decía con razón, de que la lengua es compañera del Imperio. Y hemos de convencer a los obcecados de que es una locura prescindir de una lengua con la que se entienden ochenta millones de hombres en el mundo, para usar otra que no sirve más que para andar por casa³⁴.» (D'una conferència pronunciada a la Universitat de Barcelona, pel catedràtic de la Universidad de Madrid, Dr. González Palencia).
- ✓ **1939, juny 23: El català, tampoc a les botigues** «El Ayuntamiento de Barcelona tomó el plausible acuerdo, en un todo conforme con el espíritu del Movimiento Nacional, de dar un plazo que termina el día 31 de Julio próximo, para que los industriales y comerciantes redacten en el idioma oficial los nombres y reclamos de sus establecimientos, transcurrido cuyo plazo será exigible el cumplimiento de la mencionada obligación sin perjuicio de las sanciones gubernativas a que haya lugar.» (Circular del General Eliseo Álvarez Arenas, Jefe de los Servicios de Ocupación. publicada al «Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona»).
- ✓ **1939, juliol 7: Res de Primera Comunió = Primera Comunió.** «Por permitirse confeccionar unos recordatorios de primera comunión en el dialecto catalán.» (Multa a Antoni Marfà Serra imposada per la Comandancia Militar de Mataró).

³³ Josep Benet, Catalunya sota el règim franquista, Edicions Catalanes de París, 1973, p. 418.

³⁴ Josep Benet, Catalunya sota el règim franquista, Edicions Catalanes de París 1973, p. 356.

- ✓ **1939: El 'llatí': separatista:** Un redactor del diari «El Pirineo», de Girona, en la crònica d'un casament fa servir l'expressió llatina de felicitació: ad multos annos. El text va a censura i el funcionari governatiu, Fernández Moreján, ratlla l'expressió llatina amb un llapis vermell i fa aquesta indicació: «No se puede escribir en catalán», mentre exclama: «Ya vuelven a estar aquí los rojos separatistas».

- ✓ **1939, agost 8: Consigna clara: Franco, Franco, Franco.** «La consigna es clara y no tiene refugio: si queremos ser dignos de esta redención (la de Barcelona, per l'Ejército) y honrar a quien nos ha redimido, todos los españoles debemos hacer estas tres cosas: pensar como Franco, sentir como Franco y hablar como Franco, que hablando, naturalmente, en el idioma nacional ha impuesto la Victoria.» (Luis de Galinsoga. La Vanguardia Española).

- ✓ **1939, setembre 6: El català, foragitat del carrer.** «No obstante las exhortaciones y facilidades publicadas por el Excelentísimo Ayuntamiento de esta capital para que desapareciesen de los edificios y servicios públicos y privados, así como de las entidades que de cualquier modo se relacionen con el público, toda especie de inscripciones no redactadas en el idioma nacional, y a pesar de la conminación de sanciones que aún quedan visibles excepciones concebidas más bien como efecto de negligencia que de absurda rebeldía.
Pero como dicha orden ha de ser cumplimentada, y Barcelona y su provincia han de ofrecer a sus residentes y visitantes nacionales y extranjeros el aspecto de una tierra tan íntimamente española como lo fue en los tiempos de su más gloriosa tradición, en que los Monarcas, inmortales fundadores del Imperio Español, se complacían de residir en esta urbe como en su propia sede, he dispuesto conceder un plazo que termina el 15 del corriente mes de septiembre, para que desaparezcan los restos que queden de inscripciones rojo-separatistas y sean sustituidas por textos correctamente redactados en el idioma nacional los que todavía aparezcan en cualquier otra lengua, en fachadas, muestras comerciales, documentación utilizada en la relación con el público, inscripciones y rótulos, así como toda clase de escritos, anuncios, y documentos de entidades públicas y privadas, asociaciones y fundaciones de cualquier especie y, desde luego, las que pertenezcan a servicios públicos sin excepción, así en la capital como en la provincia...³⁵» (Circular del gobernador civil de Barcelona, Wenceslao González Oliveros).

- ✓ **1939, setembre 22: Pompeu Fabra= Pompeyo.** «Un gran vividor del catalanismo. Mestre Pompeyo Fabra. Era un gran francófilo y, más todavía, un gran anglófilo. O sea un antirromano. Y por lo tanto, un antiespañol.» (Article de «Solidaridad Nacional», de Barcelona).

- ✓ **1939-1958:** Pius XII, que havia pres per lema les paraules d'Isaïes opus iustitiæpax ('la pau és obra de la justícia'), en els seus missatges de Nadal, durant la Segona Bogeria Mundial, enunciava les condicions d'una pau justa, per tal que no succeís com en acabar la guerra de 1914-1918, quan els vencedors aliats van imposar a les potències centrals vençudes unes condicions iniquès i humiliants, i així van fomentar l'auge del nazisme i el desig de revenja, que va desembocar en una segona guerra molt més terrible. Una de

³⁵ Jordi Galofré, Documents de Catalunya, Barcanova, Barcelona 1990, p. 291 i 292.

les condicions que Pius XII proclamava era el respecte a les minories nacionals i a les seves llengües. L'ambaixador de Franco al Vaticà va protestar, dient que a Espanya tothom entenia el castellà, però el Secretari d'Estat li va respondre que quan es prohibeix una llengua, el poble encara té més ganes de mantenir-la.

✓ **1940: El català, 'defecte enorme'**

«Esta obra tiene gracia y está bien escrita. El defecto enorme que tiene es que está escrita en catalán.» «Si estuviera escrita en castellano podría autorizarse.» (Informe d'un lector de censura sobre el llibre de Valentí Castanys. «Barcelona-Hollywood.»).

✓ **1940, gener 15: Els textos catalans, separatistes.** «L'inspector governatiu que ha fet treure els quadrets que teníem al vestíbul de l'Orfeó Català, reproduccions de pintures cèlebres que portaven el títol en català, ens ha manat fer tapar les plaques commemoratives de l'execució per l'Orfeó Català de la Gran Missa de Beethoven i de la Passió de Bach que hi ha als testers de la Sala de Concerts, perquè eren separatistes!³⁶(Anotació del «Diari» de Joaquim Renart, President de l'Orfeó Català).

✓ **1940, juliol 28:**Circular del Gobernador Civil y Jefe Provincial de Barcelona, Wenceslao González Oliveros, comunicada als alcaldes de la província de Barcelona. Wenceslao González Oliveros va ser president del Tribunal de Responsabilidades Polítiques). En la circular queda prohibit que els funcionaris parlin en català en acte de servei. Aquells que ho incompleixin quedaran destituïts, sense cap possibilitat de recurs. El mateix criteri s'aplica als mestres i professors.

«**Primero.-** A partir del día 1º de agosto próximo, todos los funcionarios interinos de las Corporaciones provinciales y municipales de esta provincia, cualesquiera que sea su categoría, que en acto de servicio, dentro o fuera de los edificios oficiales, se expresen en otro idioma que no sea el oficial del Estado, quedarán “ipso facto” destituídos, sin ulterior recurso.

Segundo.- Si se tratase de funcionarios de plantilla, titulares o propietarios en tales corporaciones, y se hallaran pendientes de depuración, dicha falta determinará la conclusión del expediente en el estado en que se hallare, y la inmediata destitución del transgresor, sin ulterior recurso. Si se tratase de funcionarios ya depurados y readmitidos incondicional o condicionalmente, se reabrirá su expediente de depuración, y puesto que toda depuración hasta ahora realizada es revisable, se estimará esa falta como nuevo cargo adicional al capítulo correspondiente, y en consecuencia, se propondrá sanción o se agravará la ya aplicada, pudiendo, en ambos casos, llegar a la destitución.

Tercero.- Los mismos criterios se aplicarán con respecto a los funcionarios interinos y propietarios o titulares adscritos a cualquiera de los servicios públicos civiles de la provincia, especialmente los que sean maestros y profesores del Estado, así como inspectores municipales de Sanidad. Por lo que se refiere a maestros y profesores privados, autorizados para la enseñanza, los infractores quedarán personalmente incapacitados para el ejercicio de la función docente.

³⁶Joaquim Renart, Diari 1918-1961, Edicions Destino, Barcelona 1975.

Cuarto.- Ningún expediente de información -cuando proceda instruirlo con arreglo a lo anteriormente dispuesto- será sobreseído por falta de pruebas; pudiendo bastar la de indicios, y, en todo momento, la espontánea conciencia que del caso se forme el instructor y que éste expresará en sus conclusiones, cualesquiera que sea el resultado de la prueba practicada ³⁷.»

✓ **1942: Fins i tot entre els exiliats de la guerra incivil**

«Poc després d'haver començat la tercera tramesa de viatges cap a Veracruz del vaixell portuguès Nyassa, quan feia tot just una setmana que navegaven cap a la llibertat, hi va haver una nena d'uns sis mesos que ja no va seguir. No és difícil imaginar l'estat d'ànim dels pares. Per la solemne cerimònia de llençar-la al mar, la dona va regirar el seu bagatge de misèria i amb l'ajuda d'una altra viatgera, catalana igual que ella, va engiponar una senyera per cobrir el cos inert de la petita abans de llençar-la al mar. Va ser el cas que altres passatgers, suposadament demòcrates i antifeixistes igual que el matrimoni desolat, van muntar un sidral indignats per la presència d'aquelles quatre barres improvisades... Aquesta és una veritat que vaig poder copsar entre la immensa majoria dels refugiats espanyols: gens tolerància i cap mostra de comprensió per Catalunya; molt menys solidaritat per defensar la seva cultura i la seva llengua. En aquest sentit, el franquisme, ja els anava bé» (José M. Murià, membre de l'Acadèmia Mexicana de la Història, encara al ventre de sa mare en aquell vaixell de refugiats, El Punt Avui, p. 19).

✓ **1943: Noms catalans esborrats dels carrers de Barcelona.** Una petita mostra de les modificacions imposades pel franquisme, amb la referència del nom antic del carrer i el nom que el substitueix.

Abadessa Çaportella / Reyes Católicos
Bernat Metge / Infanta Carlota Joaquina
Bona Salut / Dalmacia
Clavell / Girasol
Consell de la Vila / Poeta Zorrilla
Doctor Ramon Turró / Enna
Doctor Robert / Emperador Carlos I
Gaudí / General Primo de Rivera
Joaquim Folguera / Núñez de Arce
Joguiner / Ifni
Josep Nonell / Alcalde de Móstoles
Joan Alcover / Infanta Isabel
Joan Gamper / Crisantemos
Narcís Oller / Conde de Salvatierra
Pare Miquel de Sarrià / Beato Diego de Cádiz
Sant Vicenç de Sarrià / San Vicente Español
Sarrià (plaça) / Duque de Gandia

³⁷Carles Santacana, *Victoriosos i derrotats. El franquisme a l'Hospitalet*, PAM, Barcelona 1994. p. 749 i 150.

Verge de Núria / Covadonga

El carrer del Voló, nom de la població del Vallespir, que apareixia escrit Boulou, és «traduït» així: calle del Balón («Nomenclátor de las Vías Públicas de Barcelona», Ayuntamiento de Barcelona). Se n'encarrega el conegut Ignacio de Ros, que, des de la Dictadura de Primo de Rivera, ja hi té la mà trencada amb això dels canvis.

- ✓ **1944, juny 2: El català, prohibit a les escriptures publiques.** «Los instrumentos públicos deberán redactarse necesariamente en idioma español ³⁸.» (Article 148 del Reglamento del Notariado).
- ✓ **1945: El català encara és una llengua proscrita.** «Cuando empecé a presentarme al Premio Nadal, en 1945, el uso del catalán estaba totalmente prohibido. Y yo tenía vocación de escritor y no de héroe³⁹.» (Declaracions de l'escriptor José M. Gironella, recollides en el llibre d'A. Beneyto, «Censura y política en los escritores españoles». Barcelona, 1975, p. 147).
- ✓ **1945, gener 24: Ni els vaixells poden dur noms catalans.** «Para lo sucesivo queda terminantemente prohibida toda designación de buques que no esté escrita en castellano, que es el idioma oficial, símbolo de la unidad de la Patria ⁴⁰.» (Orden Ministerial del Ministerio de Industria y Comercio, publicada al BOE, signada pel Ministro Demetrio Carceller y Segura).
- ✓ **1948, maig 20: Pobra Lleida!** «Lérida no es catalana en grado máximo. En realidad, incluso nuestra propia habla no es más que una especie de dialecto situado entre el castellano y el catalán ⁴¹.» (Eduardo Aunós, exministre de Justícia, a «La Mañana» de Lleida).
 - **1951, desembre:** Inici de les Festes de la Nit de Santa Llúcia, en homenatge a les lletres catalanes.
- ✓ **1952: La guerra i el català.** «¿Ustedes creen que hemos hecho la guerra para que el catalán vuelva a ser de uso público?» (Maria Dolors Orriols i Josep Planchart editen la revista «Aplec», amb l'aparença de fascicle literari. El Governador Civil, Felipe Acedo Colunga, retira personalment els exemplars de la revista en un quiosc de la Rambla. Quan els editors van a demanar-li que alci la prohibició governativa, els contesta amb la frase citada).

³⁸Francesc Ferrer i Gironès, *La persecució política de la llengua Catalana*, Edicions 62. Barcelona 1985, p. 192.

³⁹Joan Samsó, *La cultura catalana, entre la clandestinitat i la represa pública*, Biblioteca AbatOliba 141, PAM, Barcelona 1994, p. 91.

⁴⁰Francesc Ferrer i Gironès, *La persecució política de la llengua catalana*, Edicions 62, Barcelona p. 192.

⁴¹J. M. Solé i Sabaté i Joan Vilarroya, *Cronologia de la repressió de la llengua i la cultura catalanes 1936-1975*. Curial. 1993.

- ✓ **1952:** El caputxí, Joan Botam (Les Borges Blanques, 21.09.1926-), fundador del moviment ecumènic a Catalunya, explica «A Salamanca jo era amic del responsable de la biblioteca, don Francisco. Després de set mesos d'amistat, quan de cop un dia es va assabentar que jo era català em va retirar l'amistat. “¿Que usted es catalán? Pues hemos terminado para siempre. ¡Lo que nosotros hemos sufrido por culpa vuestra!””, em va dir. I així ha estat sempre, no té retop. Et trobes davant de coses com aquesta i et preguntes,: però quin pecat he comès?... Una vegada discutint sobre nacionalismes amb un frare castellà a Medinaceli em va dir: “Ah, tu eres catalán. Hombre, los catalanes... los curas catalanes, todos nacionalistas... Una vegada en Felipe González en una reunió a principis de la Transició i parlant de la unitat del territori i dels moviments nacionalistes va dir: “No, si a mi el que em preocupa no és el País Basc, és Catalunya, perquè per camins democràtics aprofundeixen cada dia més el que és la seva identitat.” No hi ha conciliació possible... La independència és l'única via. Quan ara sento en Jordi Pujol dient que no hi ha cap altra alternativa que la independència penso: home, ja era hora. Jo això ho vaig veure claríssim d'entrada: és impossible parlar, dialogar de tu a tu, en el mateix pla, amb aquesta gent perquè el poble castellà, bé, els dirigents del poble castellà, vénen d'una tradició conquistadora, militar, imperial i imperialista i Catalunya és tot el contrari»⁴².

- ✓ **1958, gener 17: Prou articles en català!** «Habiéndonos llamado la atención el Ministerio de Información y Turismo sobre la profusión de textos en catalán que vienen insertándose en nuestras publicaciones, lo que crea a dicho Organismo un serio problema, ya que distintas publicaciones de carácter comercial se han dirigido a él solicitándole autorización para que al igual que nosotros publiquen textos en lengua vernácula, lo que de autorizarse indudablemente podría representar un peligro, por ello es preciso restringir al máximo dicha inserción de textos, y aun los que publiquemos, deben ser debidamente estudiados en evitación de deslices fáciles de cometer. Te encargo extremes tu celo con relación a dicho asunto, para evitar por otra parte orden tajante prohibitiva de dichas inserciones...⁴³» (Carta de l'Inspector Provincial de Prensa, Propaganda y Radio, Julio Delgado Martínez, dirigida a la revista «Vida Samboyan»).
 - La carta va encapçalada amb un «Saludo a Franco. ¡Arriba España!» com a document oficial de la «Jefatura Provincial de Barcelona» de «Falange Española Tradicionalista y de las JONS», i s'acomiada amb el ritual «Por Dios, España y su Revolución Nacional-Sindicalista.»

- ✓ **1959, juny 21: Els catalans, una merda!** Extracte d'un pamflet adreçat al senyor Galinsoga, director (encara) del diari La Vanguardia que va sortir posteriorment als fets: «Vostè, el dia 21 de juny de 1959, a la Parròquia de Sant Ildefons, durant el sermó de la missa de les 9 es va aixecar en forma incorrecta i poc respectuosa envers el caràcter sagrat del temple, i va entrar a la sagristia. Allà va discutir amb el sagristà, i després es va dirigir a un sacerdot no català, beneficiat de la Parròquia, mossèn Luis Gómez Rubiera, i tot llençant la seva targeta sobre una taula li va dir: ‘Vengo a protestar porque es intolerable que se predique en catalán’. El sacerdot va contestar-li: “Mire Ud , yo he

⁴²En el seu llibre-entrevista ‘Mirada de pau. Joan Botam, memòries’, Mediterrània, 2013, escrit per Jordi Puig i Martín.

⁴³ Carles Serret, Carles Martí i Vilà, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, 1992, p. 27.

predicado en castellano en la misa anterior y en las otras misas se predica también en castellano. Pero esta misa parroquial celebrada por el párroco y con la participación de los feligreses, tiene sermón en catalán, porque todos los que asisten a ella son catalanes y han pedido que se les predique en catalán“. I vostè va dir: “Pues diga usted a ese señor y a sus feligreses que todos son una mierda.“ Però no en va tenir prou amb això: al sortir de la sagristia i anar-se'n cap a la sortida, mentre el Sr. Rector seguia predicant, vostè anava dient en veu prou alta per a que el sentissin els fidels: “Catalanes de la mierda!“ Fins que cap al final del passadís una senyora el va increpar, i és aleshores que vostè va generalitzar l'insult **a tots els catalans**». El pamflet acaba amb les paraules: «CATALANS: *Mentres* en Galinsoga, adulator professional, home de baixa categoria personal, anticatalà rabiós, periodista mentider, segueixi de director del diari, NO EL COMPREU, DONEU-VOS-EN DE BAIXA, NO HI ANUNCIEU.**Boicot TOTAL a “LA VANGUARDIA”**». Poc després, el Sr. Galinsoga va deixar de ser director del diari ⁴⁴.

- ✓ **1960, maig 19:** Té lloc a Barcelona el que es coneix com **Els Fets del Palau**. Durant un concert de l'Orfeó Català al Palau de la Música Catalana, en un homenatge al poeta Joan Maragall, en presència de quatre ministres de Franco, un grup d'activistes catalanistes, encapçalats per EsparTicó, i part del públic entonen *El cant de la Senyera* malgrat la prohibició expressa de fer-ho. La policia efectua diverses detencions, i més tard, empresonarà, entre altres, a Jordi Pujol i Soley. La protesta tindrà un fort ressò entre els sectors catalanistes.
- ✓ **1960, desembre 31:** L'abat Escarré anuncia l'edició popular del Nou Testament i així «donarem la Sagrada Escripura en català al nostre poble. Donarem la paraula de Déu i enaltirem amb ella la nostra llengua tan poc estimada. És això el que ens interessa. Totes les altres coses les mirarem i les escoltarem amb sordina...».⁴⁵
 - **1961:** Fundació de l'entitat «Òmnium Cultural» per a la promoció de la llengua i la cultura catalanes.
 - **1963:** L'encíclica 'Pacem in Terris' del papa Joan XXIII reconeix els drets dels pobles a la seva llengua i la seva cultura.
 - **1963:** Campana d'«Òmnium Cultural» en defensa de l'ensenyament i de l'ús públic de la llengua catalana.
 - El general Ibáñez Freire, governador civil de Barcelona, clausura «Òmnium Cultural».
- ✓ **1962:**L'intel·lectual valencià Joan Fuster (1922-1992) publica el llibre 'Nosaltres, els valencians', primer dels treballs que renoven la historiografia i el nacionalisme valencians: «hom pot parlar d'un abans i després d'aquesta obra en qualsevol referència a la cultura i a la consciència nacional del País Valencià» (Jaume Pérez Montaner).
- ✓ **1964:**Dionisio Ridruejo -principal figura intel·lectual de Falange i director general de Propaganda del règim de Burgos durant la guerra incivil-, pocs dies abans de l'entrada

⁴⁴Horacio Sáenz Guerrero, *El caso Galinsoga. Cataluña durante el franquismo*, Biblioteca de La Vanguardia. Barcelona 198, p. 178.

⁴⁵*Ididem*, p. 223.

de les tropes de Franco a Barcelona (gener, 1939) va disposar que una part de la propaganda dels vencedors estigués redactada en català, cosa que va provocar que el comandament militar la prohibís i destruís. I és que Dionisio de Falangista va passar a ser 'simpatitzant de les llibertats del poble català': «Vaig conèixer amb la realitat d'un problema que m'era conegut només pels llibres i a través d'una polèmica política, i les dimensions humanes més últimes del qual no coneixia fins aquell moment. Des d'aquell instant, he estat, d'una manera més o menys hàbil, d'una manera més o menys destra, un simpatitzant de les llibertats del poble català».

- ✓ **1964, gener 23: Pesta infecciosa.** «No debemos consentir que “Serra d'Or”, al amparo del símbolo más sagrado para los catalanes, sea una trinchera pestífera, desde la que se pretende infectar el alma de España.» (Setmanari «¿Qué pasa?», de Madrid).
- ✓ **1965, abril 10: Premsa de resistència, premsa de pseudònims.** El corredor de comerç Manuel Bonmatí funda el setmanari 'Presència'. El novembre de 1966 delega el càrrec en la fins aleshores cap de redacció, Carme Alcalde. Va ser la primera publicació periòdica a parlar de l'Estatut des de la seva derogació; de les primeres també a recuperar figures sepultades pel franquisme com ara Enric Prat de la Riba, Francesc Layret, Prudenci Bertrana, Vidal i Barraquer o Pompeu Fabra, i l'única a publicar sencera la carta i les firmes dels 238 científics que rebatien la famosa declaració d'Adolfo Suárez sobre la incompetència del català per tractar d'elevats assumptes com ara la química nuclear. Tot això li va suposar, en termes administratius, multes per valor de 450.000 pessetes, una vintena d'expedients i la suspensió dos anys i mig.
- ✓ **1966:** En ple franquisme, l'escriptor lleidatà Francesc Vallverdú, organitza a Lleida la I Trobada de Traductors Catalans, amb l'autoritat i el mestratge que li dona presentar un historial impressionant d'autors traduïts a la nostra llengua, en una seixantena de títols: I. Levin, G. Chesterton, T. Merton, R. Chandler, J. H. Elliot, J.H. Chase, M.L. King, D. Hammett, B. Malinowski, J. Piaget, G. Greene, G. Rodari, O. Wilde, H. James, R. Stevenson, E.A.Poe, J. Steinbeck o J. London, entre molts altres.
- ✓ **1967: Sempre a punt el fusell de l'ocupació.** «Hay que decir español y no castellano! El español es la lengua de todos. Se ha transformado ya en la lengua de España (...) Haré todo lo posible para evitar que se destruya la unidad nacional (...) Porque Cataluña fue ocupada por Felipe IV, fue ocupada por Felipe V, que la venció, fue bombardeada por el general Espartero, que era un general revolucionario, y la ocupamos en 1939 y estamos dispuestos a ocuparla tantas veces como sea necesario y para ello estoy dispuesto a coger el fusil de nuevo. Por consiguiente, ya saben ustedes a qué atenerse, y aquí tengo el mosquetón para volverlo a utilizar⁴⁶.» (Manuel Fraga. Paraules a Joan B. Cendrós).
- ✓ **1967/1968: I no cal cap explicació.** «Hacer cine en catalán, nada de nada⁴⁷.» (Resposta de Carlos Robles Piquer. cunyat de Fraga i Director General de Información, a Miquel Porter Moix).

⁴⁶ Solc de les hores, Albert Manent, Edicions Destino, Barcelona.

⁴⁷ J. M. Sole i Sabaté i Joan Villarroya. *Cronologia de la repressió de la llengua i la cultura catalanes 1936-1975*. Curial. 1993, p. 19.

- ✓ **1967-1979: La revista catalana Presència, amenaçada.** El director del setmanari Presència, Narcís-Jordi Aragó (Girona, 1932) ha de fer front a múltiples amenaces, coaccions *amistoses*, sancions econòmiques, segrestos i suspensions, per més que també se servís en ocasions de firmes encobertes com ara ‘Ariete’ o ‘Travelling’ o ‘Script’, o la més terrenal de ‘Jordi Ballester’. Eren temps en què si volies familiaritzar-te amb els noms reals dels funcionaris, governadors civils i ministres delegats de torn, els Victorino Anguera, Hellín Sol, Ayala Viguera, Sánchez Bella, Fraga Iribarne, Téllez de Peralta o Fernández Sordo..., que revisaven escrupolosament qualsevol paper imprès que hagués de sortir al carrer. El mateix Aragó va veure suprimir a última hora un article seu que repassava el refranyer popular referint-se a les inclemències de l’hivern i que acabava amb un alliberament “A despit del febrer, floreix l’ametller”.
- Una anècdota: el cost d’una de les sancions econòmiques es va pagar a través d’un taló del bisbat de Girona, que va voler mantenir el secret el seu paper en l’operació signant-lo com un “donatiu per a la Creu Roja polonesa”.
 - **1969:** Campanya «Català a l’escola». Campanya «Llegiu llibres en català».
 - **1969:** S’inicia la publicació de la «Gran Enciclopèdia Catalana».

- ✓ **1971, gener 12: A la presó, per parlar en català.** «Jordi Carbonell, director de la Gran Enciclopèdia Catalana, és interrogat per la policia, sobre la tancada d’intel·lectuals celebrada a Montserrat. En reivindicar el seu dret a parlar en català, és enviat als calabossos, i el dia 15, traslladat al Jutjat de Guàrdia. El jutge de guàrdia considera l’actitud de Jordi Carbonell com un delictes contra «la seguridad del Estado», i ordena el seu trasllat a la Presó Model de Barcelona. El jutge considera que la seva obstinació en parlar en català és un delictes que mereix presó. Després de passar uns dies a una cel·la de càstig, és enviat a la sala de psiquiatria de la infermeria de la Presó Model. Temps més tard, el TOP, Tribunal de Orden Público, es va inhibir del cas de Jordi Carbonell⁴⁸.»

- ✓ **1971, febrer 17-23: Catalunya, combatuda al «Consejo Nacional del Movimiento».** «En la región catalana se ha acentuado últimamente un ambiente pseudoregionalista, con su intencionalidad política, que cada vez posee más notable influencia y cada vez se extiende más sobre la juventud. Últimamente, dada la eficaz labor que determinadas minorías políticas catalanizantes, integradas por religiosos e intelectuales, llevan a efecto a través de los más variados medios, cual son la «Nova Cançó Catalana», la campaña del catalán en las escuelas y la enorme profusión de libros editados en catalán, hacen que el problema adopte cada día imagen más preocupante⁴⁹.» (Ponència sobre «Defensa de la unidad nacional», debatuda a la sessió plenària del «Consejo Nacional del Movimiento»).

- ✓ **1972, juny 30: Neix el gonellisme:** primera carta-manifest d’un tal Pep Gonella (pseudònim atribuït a l’escriptor i editor Lluís Ripoll, amic personal del director de Diari de Mallorca a l’estiu del 1972, Antoni Alemany) d’una enfilada que defensa que

⁴⁸ Joan Crexell, *La fi del cagaèlèstics*, Edicions de la Magrana, Barcelona 1980, p. 198.

⁴⁹ Francesc Ferrer i Gironès. *La persecució política de la llengua catalana*, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 179.

el mallorquí no és ni una llengua ni un dialecte, sinó una varietat. L'inspirador d'aquest corrent mai no posa en dubte la unitat ni integritat de la llengua. Últimament els neogonelles defensen el mallorquí, el menorquí i l'eivissenc com a llengües diferents del català i és viu en entitats com ara el Grup d'Acció Baleà, impulsor de l'Acadèmi de sa Llengo Baleà, i el Círculo Balear.

- ✓ **1973: Atemptats i incendis contra llibreries i revistes:**
 - 18 d'abril. Revista Agermanament, Barcelona. Atemptat, robatori i pintades.
 - 1 de maig: Editorial Nova Terra, Barcelona. Atemptat i incendi.
 - 8 de maig: Llibreria Tres i Quatre, València. Bomba i incendi.
 - 4 de juliol: Revista El Ciervo, assaltada.
 - 6 d'agost: Gran Enciclopèdia Catalana, locals saquejats.
 - 11 d'agost: Llibreria Viceversa, Barcelona, atemptat i incendi.
 - 17 d'agost: Central del Llibre Català, atemptat i incendi.
 - 25 d'agost: Llibreria Ausiàs March, de València, còctel Molotof.
 - Nous atemptats contra la Llibreria Tres i quatre.
- **1974:** Més atemptats: Llibreria Cap Gros, de Mataró, Distribuïdora Enlace, de Barcelona, Llibreria Taüll, de Barcelona, Llibreria Dau al Set, de València, Llibreries Dalia, Cinc d'Oros, Documenta, FCE, Francesa, Borinot Ros, Èpsilon, Internacional, El Xot, Arrels i Ona.
- **1974:** Commemoració dels 500 anys del primer llibre imprès en català.
- ✓ **1975, setembre:** El monjo i historiador de Montserrat presenta a Barcelona la tesi sobre la Unió Democràtica de Catalunya durant la República i la Guerra Civil. I ho fa en català, tot i que no es podia fer. Ho havia suggerit al seu director, el catedràtic de Dret Polític de la facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, Manuel Jiménez de Parga, que li va dir que no es podia fer. La tossuderia del monjo va fer que insistís: "està prohibit, o ningú no ho ha fet!". El catedràtic –molt obert a qüestions democràtiques, en aquell moment- no hi va tenir inconvenient. I a més es va poder publicar en català per Publicacions de l'Abadia de Montserrat. I és que mentrestant, havia mort el cap d'Estat, Francisco Franco.
- ✓ **1975 i 1976:** Els atemptats contra llibreries continuen, i hi destaquen els soferts per la Llibreria Pública, de Barcelona, Manantial, d'Alacant, La Pau, de València, Xuquart, d'Alzira, Libros Mallorca, de Palma, Abraxas, de Barcelona, Set i Mig, d'Alacant, i en diverses ocasions Tres i Quatre.
- ✓ **1976, abril 23:** Primer número de l'«Avui», primer diari en català autoritzat des de 1939.
- ✓ **1978:** Un historiador va a consultar una bibliografia concreta del P. Batllori en una biblioteca també pública de Roma. Entre els llibres que li ensenyen a la sala principal no troba el que busca. El client insisteix que el llibre hi ha de ser perquè el mateix autor els hi ha regalat. Parlant, parlant, el bibliotecari, andalús de naixement, recorda que, al soterrani, hi ha un apartat dedicat a les 'lingueesotiche'. S'hi encaminen i, efectivament, entre aquestes enrevesades llengües com ara el finlandès, el japonès, el coreà... troben el català, i l'obra sol·licitada: 'En les escaïences centenàries de Sant Ignasi de Loiola i

de la Companyia de Jesús. 1491 i 1540', Barcelona 1990. [Mira que n'és, d'enrevessat, aquest P. Batllori: qui pot entendre 'En les escaïences'...! Relata refero].

- ✓ **1978, maig 16: El català, problema per als obrers.** «... la introducció de la cooficialitat de las lenguas en los territorios autónomos puede ser un elemento discriminatorio en perjuicio de los sectores sociales más débiles ⁵⁰.» (Licinio de la Fuente, en la seva intervenció en el debat sobre la Constitució).
- ✓ **1979:** Sobre el **bilingüisme**, l'escriptor **Josep Pla** opina: «El bilingüisme és una tragèdia indescriptible, davant de la qual jo postulo la necessitat -la necessitat absoluta- que la gent (qui sigui) escrigui d'acord amb les seves necessitats de grup, de clan, de tribu, de nació, d'Estat, del que sigui. Creure que es pot sortejar aquesta exigència amb habilitats -el que el senyor Badosa anomena peripècies- és un error i, probablement, és el camí més directe per a perdre la vida. Que tothom escrigui en la llengua que Déu li ha donat -en el meu cas el català, cosa impossible en aquests dies-, que ja és prou difícil, ardu, escriure» (Per passar l'estona, a 'Obra Completa' 36, 1979).
- ✓ **1979:** El setmanari 'Presència' perseguit per catalanista, que havia tancat el 1971, i va reaparèixer l'abril de 1974, ara es torna de periodicitat mensual, assumint-ne la direcció Pere Madrenys, fins el 1982, que s'integrarà com a suplement dominical al Punt Diari i, més endavant, a d'altres capçaleres de la seva òrbita.
- ✓ **1979, octubre 25:** Catalunya aprova en referèndum l'**Estatut de Sau**, que es va començar a elaborar després de la instauració de la democràcia i del restabliment provisional de la Generalitat. La llengua catalana, declarada pròpia i oficial.
- ✓ **Anys 1970, finals:** Neix el **blaverisme**, moviment polític del País Valencià com a reacció al nacionalisme valencià, sobretot d'en Joan Fuster. Deu el seu nom al color blau de la franja vertical de la senyera coronada valenciana. En tan sols una dècada es convertiran en un moviment de masses defensant aferrissadament l'anticatalanisme, fet que portarà a practicar el secessionisme lingüístic del valencià respecte al català. Entitats que encara mantenen aquest esperit i que reben abundoses subvencions:
 - **Lo Rat Penat (LRP):** Moviment creat el 1878 per defensar la cultura i la llengua valencianes, semblant a la Renaixença al País Valencià, però que a les acaballes del franquisme va derivar cap a postures anticalanistes. L'any 2013 rebrà 178.000 euros (80.000 de la Generalitat, 50.000 de la Diputació i 48.000 de l'Ajuntament de València).
 - La **Real Academia de Cultura Valenciana (RACV)**.
 - El **Grup d'Acció Valencianista (GAV):** força de xoc amb pintades amenaçadores contra centres educatius i militants, associacions i partits democràtics (com ara el Col·lectiu Vinatea o els Maulets 1707).
- ✓ **1980, juny 2:** El papa Joan Pau II parla en el consell executiu de la Unesco, a París, sobre que «La cultura és el principal element constitutiu de la nació. La nació existeix "per" la cultura i "per a" la cultura i així és la gran educadora dels homes a fi que

⁵⁰ Francesc Ferrer i Gironès, *La persecució política de la llengua catalana*, Edicions 62, Barcelona 1985, p. 207.

puguin ser més en la comunitat [...] «Sóc fill d'una nació que ha viscut les experiències més grans de la història, que els veïns l'han condemnada a mort diverses vegades, però que ha sobreviscut i conservat la seva identitat i la seva sobirania nacional, recolzant-se en la seva cultura... Us dic: vetlleu per aquesta sobirania fonamental que posseeix cada nació en virtut de la seva pròpia cultura. Protegiu-la com la nineta dels ulls per a l'esdevenidor de la gran família humana. Protegiu-la! No permeteu que arribi a ser víctima dels totalitarismes, dels imperialismes o de les hegemonies per als quals l'home no compta sinó com a objecte de dominació i no com a subjecte de la seva pròpia existència humana. No hi ha, al mapa d'Europa i del món, nacions que posseeixen una meravellosa sobirania històrica nascuda de la seva cultura i, amb tot, al mateix temps estan privades de la seva total sobirania?».

- ✓ **1980, octubre:** Comencen els treballs de la ponència conjunta de tots els grups del Parlament per a elaborar la llei de normalització lingüística i que es perllongaran 26 mesos. Abans, però, la secretària de Política Lingüística, Aïna Moll, ja havia presentat un esborrany, que només va satisfer CiU, i el PSC, un d'alternatiu. En el marc de la ponència es canviaria des del nom de la llei, inicialment com a "llei de normalització del català", fins al model lingüístic en l'ensenyament. Va ser el PSC el que va plantejar l'anomenada xarxa única escolar que s'acabarà implantant i que es contraposava a la doble xarxa diferenciada en funció de l'idioma, aplicada al País Valencià i al País Basc, que era la que d'entrada defensaven tant el partit del govern com ERC i els centristes de CC-UCD.
- ✓ **1981, gener 25:** 'Manifest dels 2.300' [«Manifiesto por la igualdad de los derechos lingüísticos en Cataluña»], signat pel professor de secundària Federico Jiménez Losantos i el sociòleg Amando de Miguel, que creu que la llei de normalització lingüística que s'està debatent margina el castellà i exigeix que els pares puguin triar la llengua en què s'eduquen els fills. El manifest –que alhora va tenir com a resposta la creació de la Crida- va ser la primera baula d'una cadena de reaccions que s'estendran durant tres dècades. En aquest nou cicle, no es parerà d'aprofundir en els preceptes que ja dictarà la norma que farà de palanca de tot el que arribarà després, començant per la posada en marxa de TV3 i Catalunya Ràdio. Després arribaran la llei de funció pública, que fixarà l'obligatorietat del personal de la Generalitat de conèixer el català, i la immersió lingüística.
- ✓ **1981, febrer 24: La importància de la llengua.** «La cultura de cada nació s'expressa, entre d'altres coses i més que en cap altra, en al llengua. La llengua és la forma que donem als nostres pensaments, és com un vestit on hi fem aquests pensaments. La llengua inclou els trets d'identitat particulars d'un poble i d'una nació. I, en un cert sentit, hi és latent el cor d'aquesta nació, perquè en la llengua, en la llengua pròpia, troba expressió allò de què viu l'ànima humana en la comunitat d'una família, de la nació, de la història» (Joan Pau II, als joves de Tòquio).
- ✓ **1981, març 7: Normes del Puig:** adhesió a les normes ortogràfiques per al valencià elaborades el 1979 per la Secció de Llengua i Lliteratura (sic) de la Real Academia de Cultura Valenciana amb l'objectiu d'oferir una ortografia diferenciada respecte a les 'Normes de Castelló', oficials i de caràcter unitarista amb el català.
- ✓ **1981, març 12: Crisi i llengua.** «En este momento de crisis el conocimiento del catalán puede ser utilizado -y ya lo está siendo- como arma discriminatoria y como forma de

orientar el paro hacia otras zonas de España. El ambiente de presiones y el malestar creado ha originado ya una fuga considerable no sólo de enseñantes e intelectuales, sino también de trabajadores.» (Respecte al «Manifiesto por la igualdad de derechos lingüísticos en Cataluña.» «Diario 16». Madrid).

- ✓ **1981, març 22: Il·legal, sempre, també a fora.** «Es ilegal difundir el catalán fuera de Cataluña.» («El Alcázar», Madrid).
- ✓ **1981, abril 2: Befà de la llengua catalana.** «Que pesats se están poniendels catalans con la cuestió del sueidiome. Qu'ls enseñan el català en las ikastolas o donde plasca, pero que no casquetenels palets del personall. ¿Qué volenels catalans obligé a tutel monde qu'habita en Catalonia a parlar y escribar catalá? ¡No fotis tú! ¡Faltaba res! Preservar el idioma catalá está molt bé porque es una lengua mo! saladetta, mol maca, tan guturallment naturalll. Pero exigir la oficialidad del catalá en els centres de currar es pasarse, machos...» (Carmen Rico-Godoy. «Diario 16» Madrid).
- ✓ **1981, abril 3: El català, per casa.** «Que se lo guarden para ellos, que lo utilicen hasta el aburrimiento, pero que a la hora de establecer contactos con quienes no tienen estos conocimientos lingüísticos, que lo hagan en castellano, que como es bien sabido lo hablan más de 300 millones de personas. Y que su catalán lo dejen para andar por casa. Que bastante mal lo pasamos los “españoles” cuando nos vemos forzados a visitar Cataluña.» (Antonio Crevette. «YA», Madrid).
- ✓ **1981, abril 14: Ara, dictadors.** «En Cataluña se quiere implantar la dictadura de la lengua.» (Ángel Sarmiento, «Sur/Oeste», Sevilla).
- ✓ **1981, setembre 9:** A la pregunta feta en el programa de TVE Lápiz y papel: «**Qué rey unificó la lengua en España?**». La resposta correcta, segons TVE: Alfonso X el Sabio (Josep M. Espinas al diari 'Avui' precisa: «La resposta és cap. Alfonso X mai no va ser rei d'Espanya -entre altres coses, perquè del 1252 al 1285 Espanya encara no existia- sinó rei de Castella; l'únic que va fer va ser declarar el castellà idioma oficial de la seva cort, en substitució del llatí. Mentrestant, a Catalunya el castellà no era “unificat”, ni tan sols conegut.»
- ✓ **1982:** L'escola Rosselló-Pòrcel, de Santa Coloma de Gramenet és el primer centre públic a adoptar el sistema d'immersió en català que uns grapat de mestres d'arreu del país han anat impulsant des dels anys setanta, aprofitant la confusió política que regnava a l'Estat. Molts dels pares del col·legi són castellanoparlants que no volen que als seus fills se'ls negui la possibilitat d'aprendre el català, una possibilitat que sí que tenien molts nens que anaven a escoles privades de la veïna Badalona.
- ✓ **1982:** Per tal d'impulsar el foment del català, de cara a una llei de normalització lingüística, s'autoritza a les escoles a usar una única llengua vehicular amb la famosa campanya 'El català, cosa de tots', que fa de la 'Norma', la nena somrient de la granota blava dibuixada per Lluís Juste de Nin, una icona de la recuperació de la llengua i, metonímicament, dels drets nacionals de Catalunya.
 - **1983:** Comencen les emissions de «Catalunya Ràdio».

- ✓ **1983:** Acte festiu i reivindicatiu a Barcelona, presentant la nena Anna Solà encarnant la Norma. També es fan protestes a favor del català als comerços.
- ✓ **1983, abril 6:** El Parlament de Catalunya aprova, amb el vot favorable de 105 dels 106 diputats presents, la **lleï de normalització lingüística** per a fer del català la «llengua pròpia de l'ensenyament» i revitalitzar una llengua perseguida durant quaranta anys de dictadura. 242 esmenes havien presentat els diversos grups parlamentaris durant el debat. La llei es convertirà en la clau d'una espectacular recuperació del català en tots els àmbits de la vida. Fou «una experiència única al món: hi havia la referència del francès en algunes poblacions anglòfones del Quebec, però el cas català era l'únic en què es duia a terme una immersió generalitzada en un territori no independent» (Joaquim Torres, membre del Consell Consultiu de la Xarxa Cruscat de l'Institut d'Estudis Catalans).
- ✓ **1984: Importants, si castellans.** «Los catalanes sólo son importantes cuando escriben en castellano.» (Comentari de José Prat, senador, a Francesc Ferrer i Gironès).
- ✓ **1984: Gastronomia policial.** «A un company l'obligaren a menjar-se una octaveta pel sol fet de ser escrita en català⁵¹.» (Declaració d'un dels dotze detinguts per la policia després del pacífic 'berenar d'etiqueta' -a favor de l'etiquetatge en català- organitzat a la plaça de Sant Jaume).
- ✓ **1984, febrer 1: Declaració de Mequinensa:** impulsada per alcaldes i regidors de la Franja (Areny de Noguera, Benavarri, Bonansa, Montanui, Pont de Montanyana, Tolba, Saidí, Fraga, Torrent de Cinca, Mequinensa, Faió, Nonasp, Favara, Calaceit, Vall-de-roures, La Codonyera i Valljunquera):
 - Es comprometen a normalitzar el català en l'àmbit municipal,
 - I demanen al conseller de cultura de la Diputació General d'Aragó, José Bada Panillo, el reconeixement de la realitat lingüística de la Franja Oriental d'Aragó en l'Estatut d'Autonomia d'Aragó, l'ensenyament català a l'escola i una llei de normalització lingüística de les llengües d'Aragó. El curs següent, 1985-1986 s'aconsegueix que 2.500 alumnes estudiïn català.
- ✓ **1984, setembre 27: Llengua i separatisme.** «El que varias de las ponencias se hagan en catalán, junto con la participación de Cataluña en la Feria de Frankfurt (del Libro) en un stand apartado del español, demuestra que la Generalitat utiliza este certamen como plataforma separatista.» («El Alcázar»).
- ✓ **1984, desembre 21: Contra TV3.** «La TV3 se está captando en Valencia. El expansionismo lingüístico catalán se extiende también por televisión a las islas Baleares.» («El Alcázar»).
- ✓ **1985, febrer 22: Mor Salvador Espriu** a Barcelona (1913, Santa Coloma de Farners-1985). Poeta, dramaturg i novel·lista escriurà aquests versos que marcaran la resistència cívica catalana: «Hem viscut per salvar-vos els mots... Ens mantindrem fidels per sempre més al servei d'aquest poble».

⁵¹Revista El Llamp. núm. 1, 1984.

- ✓ **1985, juny: Ministre de tots.** «Quizá mi apellido le indujera a pensar que soy catalán o que entiendo el catalán, lo cual no es cierto en ninguno de los dos casos, pero aunque lo fuera el simple hecho de ser ministro de todos los españoles obliga a todos a que se dirijan a mí en la lengua oficial del estado.» (José María Maravall, Ministro de Educación, responnent a la carta d'un nen valencià, «El Temps»).
- ✓ **1986:** Llei de normalització lingüística a les Illes Balears promoguda pel president del PP Balear Gabriel Cañellas. El 2010, el proper president, també del PP José Ramón Bauzá n'anuncia que l'enretirarà.
- ✓ **1986 juny 19: Els molesta.** «Lo que me molesta de Barcelona es que la gente hable catalán.» (Francisco, jugador del Sevilla. El Periódico).
- ✓ **1987, noviembre 21: «Aldeanos».** «Es un libro escrito desde el orgullo de que la nación posee una de las grandes lenguas del mundo», i això ofèn «a los aldeanos, a quienes la transición española ha elevado sin duda a niveles de responsabilidad que no merecían». «Estos aldeanos siguen detentando demasiado poder» (Miguel García-Losada. ABC, comentari al llibre «Lengua española y lenguas de España» de Gregorio Salvador).
- ✓ **1998:** El líder del PP català, Aleix Vidal-Quadras, presenta un recurs contra la llei de política lingüística.
- ✓ **1992:** Decret pel qual es consagra el català com a llengua vehicular a primària i secundària.
- ✓ **1992, gener: Nacionalisme infantil.** La *Revista de Aeronáutica y Astronáutica*, editada per l'Exèrcit de l'Aire, publica l'article «*Patriotismo y patrioterros*», signat pel sots-director de Investigación del Mando Logístico del Cuartel General del Aire, general de brigada Pablo Güil Pijuán, en què crítica el fet que «a Catalunya s'obligui el 50% de la seva població infantil, que és hispanoparlant, a efectuar l'EGB a cop de decret autonòmic». «La violència contra l'idioma comú és terrorisme cultural», que «Una universitat com la de les Balears discrimini i obstrueixi la llengua comuna, més que infantilisme, és terrorisme; és nacionalisme infantil desorientat per complexos». «Que un eurodiputat català (Heribert Barrera) digui que a Estrasburg es manifestarà en català, anglès o francès és una sobirana estupidesa desqualificant». (Pablo Güil Pijuán, general de brigada del Ejército del Aire. «*Revista de Aeronáutica y Astronáutica*»).
- ✓ **1992, noviembre 22: El català, «un agravio».** «Bastantes de nuestros niños, con inmersión forzosa en catalán, en Barcelona y áreas colindantes, tienen ahora más problemas y notablemente menos capacidad de razonamiento verbal y abstracto, menor IG (Inteligencia General) y menos conocimientos respecto a los niños de hace seis años, por ejemplo, es algo que no alarma a los responsables de la Generalitat, porque sus hijos o sus nietos van a colegios privados caros donde se alterna el uso del catalán con el castellano y otros idiomas de manera hábil. La manera de imponer el catalán como único idioma en la escuela pública y las presiones sobre las subvencionadas, son un agravio no aceptable porque hacen recaer el mayor esfuerzo de la “normalización” sobre el niño de las capas más desfavorecidas de la sociedad, que son las más desinformadas y, por tanto, las de menor capacidad de protesta.» (Carta del señor Juan-

Miguel Pipó Rivera «licenciado en psicología» publicada a «La Vanguardia», Barcelona).

- ✓ **1993, setembre 13: «Persecución».** «Este volvía a ser el “ABC” de siempre, sobre todo cuando el 13 de septiembre iniciaba toda una nueva sección: “La persecución del idioma castellano en Cataluña” como antetítulo de una noticia: “Indignación por la política lingüística de algún sector de la Generalidad”. No es algún sector; ese es un resabio de los largos años de pujolismo andante que ha cultivado el diario monárquico de Madrid; es toda la Generalidad con su presidente a la cabeza.» (Ricardo de la Cierva: «Los años mentidos», Editorial Fénix. Madrಿದೆjos 1993, p. 186).
- ✓ **1993: La conversió de «ABC».** «Con esto llegamos al año 1993 cuando ante los desmanes ultracatalanistas y separatistas de la Generalidad en la exigencia de la normalización y de la famosa “inmersión” exigida a todos los alumnos de todos los niveles que estudian en Cataluña, se va a desencadenar por fin con carácter nacional la reacción que hasta el momento habían mantenido heroicamente algunos grupos y asociaciones dedicadas a la defensa de la lengua castellana de acuerdo con la Constitución; el año en que por fin el diario monárquico «ABC», que hasta el momento había mantenido en cierta sordina los excesos del separatismo cultural y había hecho encaje de bolillos para cubrir el señor Pujol exaltando sus pasos atrás y no entrando al trazo de sus provocaciones, se cayó o le hicieron caer de la burra, dígame con todo respecto, se ha convertido, gracias a Dios, en cauce para la defensa de la lengua castellana en Cataluña.» (Ricardo de la Cierva: «Los años mentidos», Editorial Fénix. Madrಿದೆjos, p. 184).
- ✓ **1993: La Llei de Normalització Lingüística.** «El Parlamento de Cataluña aprobó en 1983 una Ley de Normalización Lingüística cuyo desarrollo me parece netamente anticonstitucional y expresión evidente de un separatismo cultural.» (Ricardo de la Cierva: «Los años mentidos», Editorial Fénix. Madrಿದೆjos, p. 178).
- ✓ **1993: «Separadores y separatistas».** «Es hora ya de quitar caretas y decir la verdad sin temor a que los separatistas nos llamen separadores. Mi hipótesis para este capítulo, que las pruebas convertirán en tesis, es que la política cultural de Convergencia y Unión que ahora gobierna en la Generalidad de Cataluña no es constitucional ni estatutaria sino separatista; y que si bien el señor Pujol practica de forma enloquecedora la política de dos pasos adelante y uno atrás, el horizonte político de su partido, al que se aproxima preferentemente por vía cultural, es también claramente separatista, pretende la ruptura de la unidad de España y el ingreso en Europa de una Cataluña independiente. Conviene que el señor Pujol y sus colaboradores, en vez de rasgarse las vestiduras y volver a las manidas acusaciones contra los separadores, sepan que en la opinión española somos ya muchos los que pensamos así y algunos los que nos atrevemos a decirlo.» (Ricardo de la Cierva: «Los años mentidos», Editorial Fénix. Madrಿದೆjos, p. 178).
- ✓ **1993: Bisbes catalans «separatistes».** «De momento no se pueden calificar de bosnios o herzegovinos más que monseñor Deig y sus colegas del grupo episcopal separatista en Cataluña.» (Ricardo de la Cierva: «Los años mentidos», Editorial Fénix, Madrಿದೆjos 1993, p. 184).
- ✓ **1993: Criminalització.** «Hoy, en Cataluña, el conflicto lingüístico es un tabú. La criminalización llevada a cabo por el nacionalismo contra la legitimidad del castellano

en Catalunya, ha dejado «sin palabra» a los castellanohablantes. Nadie se atreve a hablar de la «limpieza lingüística» que se está llevando a cabo, de la voluntad mono lingüista del catalanismo o, si prefieren, del deseo de erradicación del castellano en Catalunya. Y cuando alguien se ha atrevido, se le ha estigmatizado ⁵².» (Text de la contraportada del libre «Extranjeros en su país», publicat sota el pseudònim «Azahara Larra Servet» per les Ediciones Libertarias, Madrid).

- ✓ **1993: Fills contra la família?** «Hoy, las familias de emigrantes, si quieren escolarizar a sus hijos, deben hacerlo arrancándoles de su cuna lingüística y sometiéndoles a una situación diglosia rayana en la esquizofrenia, porque el niño de tres, cuatro, o cinco años, que oye a sus padres hablar en una lengua -la de su barrio, la de la mayoría de la gente que allí tratase ve zambullido -mejor otra que desconoce... No hace falta ser Dostoyevski para darse cuenta del rechazo que, andando los años, este niño tendrá hacia su familia por no hablar la lengua oficial y de promoción social, así como el extremismo político a que el deseo de lavar su “mancha de origen” puede llevarle.» (Federico Jiménez Losantos: «La dictadura silenciosa». Ediciones Temas de Hoy. Madrid 1993, p. 148).
- ✓ **1993: El català, única llengua oficial a Catalunya?** «El catalán es la única lengua oficial hoy en Catalunya. En la enseñanza sólo se enseña el castellano a partir de los ocho años (en los centros oficiales o subvencionados) y esto únicamente como una asignatura, unas horas a la semana, pero no se imparten materias en castellano. Esto sucede en toda la enseñanza no universitaria prácticamente. Y nadie protesta ni dice nada.» (Federico Jiménez Losantos: «La dictadura silenciosa». Ediciones Temas de Hoy. Madrid 1993, p. 150).
- ✓ **1993, gener 13: Pèrdua de categoria.** A Rafael Sanz Soler, treballador de l'oficina de Vinaròs del Banc Central Hispanoamericà, se l'imposa una sanció laboral de «pèrdua de categoria» perquè atén els clients en llengua catalana en el lloc de feina. El senador Francesc Ferrer adreça una carta al president del BCH, José M. Amusatogui de la Cierva en què denuncia aquesta discriminació lingüística.
- ✓ **1993, agost 7: Política exterior.** Segons Francisco Fernández Ordóñez, les reclamacions com la introducció del català a la Unió Europea o la creació del Comitè Olímpic de Catalunya «restaban fuerza a nuestra política exterior». (Diari 'El País').
- ✓ **1993, octubre 12: Franco.** «Igual que Franco pero al revés. Persecución del castellano en Catalunya.» (Portada del diari ABC que inicia l'anomenada «Campanya contra el català» o «Campanya contra Catalunya»: altres n'han dit «El renaixement de l'anticatalanisme»).
- ✓ **1994:** El Tribunal Constitucional avala la constitucionalitat de la política lingüística de la Generalitat. Abans, però, el govern de Felipe González havia presentat un recurs al mateix tribunal contra dos articles de la llei lingüística del 1983 aliens al tema educatiu i que finalment el tribunal també va acabar anul·lant.

⁵²Federico Jiménez Losantos: La dictadura silenciosa. Ediciones Temas de Hoy. Madrid 1993.

- ✓ **1994, febrer, 20:** Article Cizaña, al diari El País: «Amo a España siempre que España signifique que el idioma catalán es obligatorio en Cataluña. Amo a España siempre que este concepto sagrado también incluya que Cataluña es un país libre. Hecha esta proclama, como si uno fuera un Jefferson del regadío valenciano, paso a decir que no tenemos suerte. En medio de la gravísima crisis económica que nos aflige, algunos nacionalistas españoles se han permitido el lujo de abrir la caja de las serpientes al plantear la cuestión lingüística de una forma agresiva y demagógica contra Cataluña. Son muy pocos todavía los catalanes que quieren la independencia, pero si la cizaña que han sembrado estos guerreros del castellano arraiga, dentro de poco serán millones los que la exigirán a gritos.
Si yo fuera un independentista catalán animaría a estos señores a que siguieran excitando los ánimos, ya que sólo así podría un día no lejano plantearse abiertamente una batalla entre las conciencias. El problema de España no es el País Vasco, sino Cataluña. Históricamente, la conciencia española se fraguó frente a los portugueses y los catalanes. Aquéllos se independizaron; éstos aún permanecen ahí, insertados en España. Mientras el País Vasco se desangre, no conseguirá la independencia... Pero en Cataluña existe una armonía ejemplar entre las dos lenguas, muy lejos de la agresividad que este problema despierta en Bélgica o en Canadá. Al parecer, algunos patriotas españoles no están de acuerdo con el hecho feliz de que en Cataluña se enseñe en catalán y se garantice a los escolares el perfecto aprendizaje del castellano. ¿Es tan malo que los alumnos catalanes al final sepan hablar correctamente dos idiomas tan bellos? España es eso. Pero a algunos les parece peligrosa esa paz. Por eso están dispuestos a dinamitarla» (Manuel Vicent).

- ✓ **1994, març: Pujol, dictador.** «Señor director: No sé si los españoles en general y los catalanes en particular se dan cuenta de que las afirmaciones del señor Pujol sobre el problema lingüístico en Cataluña son las propias de un dictador. (...) Los que vamos regularmente a esa querida tierra hemos ido tragando el que nos den la receta, nos pongan la multa de tráfico o nos faciliten cualquier documento administrativo, por poner un ejemplo, sin ver en el reverso la correspondiente traducción al castellano. Es absurdo pensar que mi generación se tenga que poner ahora a estudiar catalán para poder ir a Cataluña.» (Gabriel Pérez Sanjosé, Zaragoza, «Paciencia infinita». Carta al director de l'ABC).

- ✓ **1994, març: La ràbia lingüística de l'acadèmic.** «Ya están muy avanzados los cursos para locutores en altoaragonés, aranés y vallecano. Una comisión parlamentaria va a dedicar unos mesecillos, de los que nos tocan en este tristón valle de lágrimas, a pulir la expresividad de los programas en bable (tres o cuatro variedades) y campurriano, gallego-asturiano de los Oscos, andaluz oriental (un día a la semana subvariedad almeriense de las playas y su interacción con el panocho). Se fabricarán las comisiones necesarias que analicen la persecución, represión y resurrección última del extremeño-alentejano-beirán de las fronteras...» (Alonso Zamora Vicente, de la Real Academia Española. Diario 16. Després de fer una referència a l'ús televisiu del català, basc i gallec).

- ✓ **1994, març 8: Libro blanco.** Miguel Sánchez-Mazas, catedràtic emèrit de la Universitat del País Basc, en una carta dirigida al diari madrileny «ABC» proposa editar un «Libro Blanco de Defensa del Español en Cataluña». El catedràtic vol que aquest estudi reculli «exhaustivamente, en detalle y con índices adecuados, todas las participaciones, artículos, cartas al director, estadísticas, informes y sentencias

relacionadas con esta gran campaña nacional indispensable para defendernos –digo bien, defendernos- de la impresionante limpieza étnica “made in Catalonia” que, oportunistamente admitida y aún favorecida por el actual Gobierno y sus “hojas parroquiales”, amenaza hoy muy de cerca al ser histórico y cultural de España y a los más elementales derechos humanos de sus ciudadanos, reconocidos y proclamados por las Naciones Unidas.»

- ✓ **1994, març 19: Impossible per als adults.** «Los Ayuntamientos, la Generalidad, la Diputación y todos los organismos oficiales piden, para contratar a alguien, que hable y escriba “correctamente” el catalán, y esto para los adultos es imposible, o sea, que en Cataluña los trabajos son para los catalanes, cuando en el resto de España ellos pueden trabajar en igualdad de condiciones; y esto es una injusticia, o racismo o como se le quiera llamar.» (L.S.C. Hospitalet del Infante (Tarragona). «Trabajos para catalanes.» Carta al director de l'ABC).
- ✓ **1994, març 20: Pobres nens catalanoparlants.** «Puede causarles un daño irreparable para su formación educativa, profesional y social a los niños catalanes (catalanoparlantes en familia) frente a los castellanoparlantes, la actual política lingüística de la Generalidad.» (Emilio Serra Mas. Madrid. «Problemática lingüística.» Carta al director de l'ABC).
- ✓ **1994, març 30: Res de castellà.** «Señor director: Acabo de regresar, con mi marido, de un viaje a Cataluña y he venido triste y abochornada; desde que entras en la región, el catalán te agrade por todas partes, ni un solo letrero en la autopista en español, en Barcelona y en todos los sitios que hemos estado, los nombres de calles, plazas y paseos, han sido cambiados al catalán sin añadir el mismo en español. En tiendas, bares, cafeterías y restaurantes, la carta y las listas de aperitivos en los bares, en catalán; necesitas que te traduzcan lo que hay escrito hasta para tomar una tapa; unos lo hacen amablemente, otros de mala gana y hasta diría que con rabia. En San Pedro de Ribas, donde viven unos parientes, ni siquiera una misa puedes oírla en español, todas en catalán, siendo que hay una nutrida población de españoles de otras regiones, residentes allí. Esto ya es el colmo, hasta la Iglesia. ¿Cómo puede esto estar sucediendo? ¿Cómo el Gobierno español puede estar permitiendo esta tropelía y abuso con el idioma oficial de España?» (Josefina Padilla, Fuengirola (Málaga). «Tropelía». Carta al director de l'ABC).
- ✓ **1994, abril: Ni un de sol.** «En Cataluña ni un solo trabajador, profesor o funcionario, de cualquier organismo oficial, que hablase castellano ha sido ascendido en los últimos diez años; al revés, miles de ellos se han marchado, forzados o por “aburrimento”.» (Luisa F. Dalmau, Tarragona).
- ✓ **1994, abril: Multats i a la presó.** «La nueva ley de Normalización del catalán prevé bajo sanción -y si no se paga, cárcel naturalmente- la obligación de usar el catalán laboral.» (Luis Terrer Peña, Barcelona. «Sólo para catalanes». Carta al director de l'ABC).
- ✓ **1994, abril 23: Ironia.** «Desde hace más de 30 años innumerables generaciones de barceloneses sufrimos este terrible proceso de aculturación y este brutal ataque a nuestros derechos humanos, tras los cuales, obviamente, apenas somos capaces de articular palabra o redactar escrito, no ya solamente en nuestra vulgar lengua regional

que chapurreaban Pla o Maragall, sino en el sacrosanto idioma de Cervantes. (...)
¡Apóstoles del idioma, acudid en mi ayuda, no sé cuánto tiempo más resistiré
sumergido!» (Berenguer Camps, Barcelona. «Sobre la tan traída inmersión». Carta al
director d'El País).

- ✓ **1994, setembre 27: Els catalans, uns paletos.** «Es como si Madrid se hubiera llenado de zambombos y de jayanes. Una asamblea de paletos, todos hablando como en su pueblo y todos despreciando el idioma común» (Escrit per Jaime Capmany a ABC, amb motiu de la sessió al Senat en la qual es van poder utilitzar excepcionalment les diverses llengües del Estado).
- ✓ **1994, setembre 27: Me descojono.** D'un article de Jaime Capmany dedicat a la sessió autonòmica del Senat, publicat a «ABC»

«Romance panocho»

«Pero la lengua murciana
que aquí mesmousesperfollo
es mucho más encadémica
degrematicalesmóos
que la que gasta er Pujol,
por mal nombre Pirindolo
portó lo que tie de nano
ytó lo que tié de gordo,
que otros llaman “Cebollet”,
en castellano Cebollo.
En vez de hablar catalán
igual que l'inglés en Oxford
patria del Balmes famoso
qu'escrebía aquellas cartas
en plan romano católico,
lallengua de mosén Cinto,
que era un catalán de oro,
habla como una zambomba,
pronuncia como un zambombo
un catalán de “mongeta”
de “botifarra” y de “mosso”,
de “xiquet” y de “pagès”
i de “plorar” largo “ploro”.
Si erYordi echa otra soflama
ener chiribito autónomo,
platicando en catalán
como si hablara en chinorro,
me va a entrar una risiquia
por en medio de los morros,
que me meo en los zaragüelles
yaluego me descojono,
o me voy patas abajo
y dejo un saco de abono.»

- ✓ **1994, octubre 4: Mentas enfermas.** «La manipulación de nuestro querido idioma, el catalán, por parte de unas mentas enfermas de soberbia, que lo han convertido en negocio, muralla y escudo, se ha vuelto sin duda ninguna en contra de nuestros hijos, para quienes el mundo empieza y termina en Cataluña. No conciben trabajar fuera de aquí. Creen que en el resto de España sólo hay miseria y que su mayor ventaja profesional es hablar y escribir perfectamente catalán. Los están enseñando a defenderse, atrincherándose en Cataluña.» (Rafael Ángel Sáenz Capdevila (Barcelona). «La barrera del catalán». Carta al director de l'ABC).
- ✓ **1994, octubre 18: Fanàtic adoctrinament.** «Ojos que no ven, corazón que no siente. Como el resto de los españoles no ven los programas de la televisión catalana, no pueden sentir en sus propias carnes el sistemático y casi fanático proceso de adoctrinamiento que está llevando a cabo de forma subliminal pero pertinaz, con la anuencia, financiación y, probablemente, inspiración, de la Generalitat, que es una institución del Estado español aunque sus titulares no se lo crean. (...) Ejercido el adoctrinamiento en la enseñanza, ya sólo faltaba la utilización del poderoso medio televisión para ponerlo al servicio de la causa. ¿Qué causa? La satanización del resto de los españoles no catalanes convertidos en seres estúpidos y malvados. Irresponsablemente, están sembrando vientos de discordia civil.» (Editorial, «El adoctrinamiento de TV3» «Diario 16»).
- ✓ **1994, octubre 22: Un idioma sense contingut.** «La Generalitat está propiciando un conflicto lingüístico entre el castellano y el catalán. (...) La Generalitat ha impuesto por la fuerza, y a base de subvenciones, un catalán mesiánico, folclórico y vacío en el que no importa la calidad sino la cantidad. Han conseguido un idioma sin contenido al no permitir que la gente creara su propia lengua o reflejara la de sus mayores.» (El director d'Ajoblanc, José Ribas, acusa Pujol de causar conflicto lingüístico. ABC).
- ✓ **1994, noviembre 2: Feixisme.** «La imposición del catalán es una actitud fascista como la que intentó Franco. (...) Lo que está pasando en Cataluña con el castellano es mucho más grave de lo que se está denunciando desde un punto de vista político y social, ya que lingüísticamente es menor el daño al ser ellos quienes buscan esa pobreza.» (Jesús Torbado, premio Planeta 1976. ABC).
- ✓ **1994, noviembre 16: Repugnant castració.** «No nos tiembla hoy la mano ni la pluma al proclamar con la mayor firmeza, desde estas páginas de ABC -tan hospitalarias siempre para quienes sólo pretendemos defender la justicia- que esta cruel, traumática y repugnante operación quirúrgica de la actual Generalidad de Cataluña, que está en trance de consumir una auténtica castración lingüística, psicológica, moral, cultural, laboral y social de la noble comunidad hispanohablante de esa región, es el golpe más bajo que se ha asestado a la cultura de España desde que nuestro país existe.» (Miguel Sánchez Mazas. ABC).
- ✓ **1994, desembre: Conduir en castellà.** La Direcció General de Tràfic presenta recurs contra la sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya favorable al fet que el carnet de conduir s'editi en català i castellà, i no sols en aquesta última llengua. El recurs és presentat per l'advocat de l'estat en representació de la Jefatura Provincial de Tràfic de Tarragona.
- ✓ **1994, desembre 16: Som clons d'un 'dèsputa'.** «Si una nota tan respetuosa con los

derechos lingüísticos de las comunidades bilingües de España puede levantar tantas descalificaciones contra la Real Academia Española de la Lengua y contra su director, Fernando Lázaro Carreter, alguien debe empezar a replantearse si las descalificaciones que durante largos años han venido sufriendo en Cataluña todos los que han levantado su voz contra la dictadura lingüística, ¿no serán también fruto del sectarismo nacionalista y no del supuesto anti catalanismo con que se descalifica a todos los que se resisten a ser clones de un déspota camuflado, como es Jordi Pujol...?» (Antonio Robles és el primer firmant del manifest «En Castellano también, por favor», i és portaveu de la Asociación por la Tolerancia y contra la Discriminación, *Diario 16*).

- ✓ **1995:** El Tribunal Suprem finalment avala la constitucionalitat de la política lingüística.
- ✓ **1996:** En el debat sobre la llengua, tot revisant l'Estatut d'Aragó, neix la plataforma aragonesa 'No hablamos Catalán' (que recollirà la Federación de Asociaciones Culturales del Aragón Oriental, Facao) que nega obertament la unitat de la llengua minoritària a la Franja amb el català. Fins i tot en aquell moment, el PP Aragonès era partidari de les denominacions locals de la llengua (tamarità, lliterà, fragatí, ribagorçà...). Per primer cop s'escolta en un organisme oficial el terme '**aragonèsoriental**' per al català de al Franja.
- ✓ **1998, setembre 16:** Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
- ✓ **2001: Un rei, mal informat.** "... a nadie se le obligó nunca a hablar en castellano; fueron los pueblos más diversos quienes hicieron suyo por voluntad libérrima, el idioma de Cervantes"⁵³ (Juan Carlos I, rey del Estado Español, en un discurs públic).
- ✓ **2001: Uns polítics, ignorants.** «El castellano ha sido siempre una lengua de riqueza y no de imposición» (Jesús Caldera, membre del PSOE).
- ✓ **2001:** Roberto Bayod -funcionari d'Hisenda amb estudis d'historiador, pertanyent a la Asociación Cultural del Bajo Aragón, integrada a la Facao-, explica en una carta al conseller de Cultura, Javier Callizo, quin és l'origen de la denominació aragonès oriental: descobreix aquesta llengua als anys vuitanta quan estudia a Madrid, a través del filòleg de Guadalajara Manuel Criado de Val, gran especialista en llengua castellana medieval (però que no ha publicat cap treball sobre el català ni sobre l'aragonès, ni sobre l'aragonès oriental). Aquí naixerà la denominació del Lapao.
- ✓ **2001, octubre 16-19: II Congreso Internacional de la Lengua Española**, celebrat a Valladolid, sota el lema "El español en la Sociedad de la información". Els congressos són sempre punts de trobada també del panhispanisme polític. L'intent d'uniformitzar el castellà també té un poderós rerefons econòmic.
 - Segons estudis del Instituto Cervantes i la Fundación Telefónica els negocis relacionats amb aquesta llengua com la indústria cultural o l'editorial, representen al voltant del 16% del PIB espanyol. A Amèrica també va molt lligat al colonialisme econòmic, i d'aquí que iniciatives del Cervantes, de la Fundación para el Español Urgente o els acords amb les acadèmies nacionals duguin sovint el patrocini de grans multinacionals com Iberia, BBVA, Banco Santander o Repsol.

⁵³Pobres castellans, quan sàpiguen que el seu "Miguel de Cervantes", es deia en realitat "Miquel Sirvent" i era un català del País Valencià (probablement de Xàtiva) que va escriure, com a mínim la primera part del 'Quixot' en català...

- ✓ **2002, febrer 14:** Després de negar que el que es parla a Fraga sigui català, el diari de sessions de les Corts d'Aragó anota les declaracions de Roberto Bayod, de la Asociación Cultural del Bajo Aragón, integrada a la Facao: «A Lleida es parla un idioma molt semblant a l'aragonès oriental, perquè el català comença a Tàrrega; **els lleidatans gairebé no entenen el català**. Fins a Tàrrega, com a Almacelles, parlen un idioma semblant a l'aragonès oriental».

- ✓ **2002, novembre 23:** Arrel de la polèmica de la Biblioteca Nacional de Madrid que diferencia entre català, valencià i balear, el diari Avui informa que el cap de gabinet de la Secretaria d'Estat de Cultura, José Javier Esparza, que el que fa la Biblioteca Nacional més adaptar la norma internacional al terreny, és una qüestió mecànica que depèn del nom de la llengua en què l'editor diu que està escrita l'obra a classificar. Tanmateix, segons els experts, el sistema internacional de codificació bibliogràfica creat per la Biblioteca del Congrés de Washington i que utilitzen totes les biblioteques del món, tot el que estigui escrit en les diferents variants del català ha de dur el codi cat i no el val o bal com ara fa la Biblioteca Nacional de Madrid.

- ✓ **2007, març 23-24:** En el marc d'una setmana de promoció de la cultura catalana a Nova York, coincidint amb l'exposició d'art català que es fa al Metropolitan, l'Institut Ramon Llull, organitza un recital amb Patti Smith, Lou Reed (considerat l'iniciador de la música moderna: el rock) i la seva dona Laurie Anderson amb textos traduïts a l'anglès de Josep Carner, Maria Antònia Salvà, Miquel Martí i Pol, Carles Riba, Pere Gimferrer, Gabriel Ferrater, Maria Mercè Marçal i Blai Bonet. L'any següent, Reed torna a reivindicar la poesia catalana a Barcelona en el marc del festival literari Kosmopolis del Centre de Cultura Contemporània. Finalment, el desembre del 2012 a la seva pàgina de Facebook apareix amb barretina i de fons un paisatge que recorda la muntanya de Montserrat.

- ✓ **2008: 'Manifiesto por la lengua común.** Acadèmics i professors del Instituto Cervantes –una altra institució que, com la 'Real Academia Española', vetlla per la promoció i difusió del castellà- donen a conèixer un manifest contra la suposada discriminació del castellà a Catalunya.

- ✓ **2008:** Neix a Castelló la '**Coordinadora d'entitats de l'Antiga Corona d'Aragó**' que porta per nom "Els Tres Regnes" que agrupa a més de 100 associacions de les tres comunitats autònomes citades i que treballa en pro de la cultura, identitat i llengua pròpies i que rebutja el nom dels Països Catalans, com la imposició de la llengua catalana. Entre les fundadores: Acadèmia de sa LlengoBaléa, Embaixada Cultural Balear, Plataforma en Defensa de sa LlengoBaléa, Valencia Freedom, Grup d'Accio Valencianista (GAV), Coordinadora d'entitats del Regne de Valencia, Federació d'Associacions Culturals de l'Aragó Oriental (FACAO) i Plataforma No Parlem Català (PNHC-Aragó).

- ✓ **2009: Claríssim i molt actual.** «No podem permetre que el català sigui la llengua vehicular a les escoles» (Alicia Sánchez Camacho, presidenta del Partit Popular de Catalunya).

- ✓ **2009: A l'Aragó, reconeixen el català, de moment.** Amb la presidència del socialista Marcel·lí Iglesias, les Corts Regionals aproven la llei d'ús, protecció i promoció que

reconeix l'existència tant de l'aragonès com del català i garanteix l'aprenentatge (voluntari) en l'ensenyament reglat i determinats drets dels parlants, entre ells el de dirigir-se i ser contestats per l'Administració (en determinats casos) en les seves respectives llengües. Aquesta llei amb prou feines es desenvolupà. Amb la presidència de la popular Luisa Fernández, el 2011, n'anuncia la derogació perquè 'dividia a les aragoneses'. I efectivament, el 9 de maig del 2013 les Corts aragoneses, amb la majoria del PP i del PAR, la derogarà i es reconeixerà el castellà, el lapao (llengua aragonesa pròpia de l'àrea oriental) i el lapagyp (llengua aragonesa pròpia de les àrees pirenaica i prepirenaica).

- ✓ **2009-2011:** Hi ha 114 multes per productes que no compleixen les lleis que obliguen a etiquetar en castellà i cap des del 2010 per no haver-ho fet en català. A l'Estat espanyol hi ha 202 lleis que obliguen a etiquetar en castellà, i dues que fan el mateix en català.
- ✓ **2010:** Llei de l'Occità, Aranès a l'Aran per donar forma al reconeixement de l'occità com a llengua oficial a l'Aran i a Catalunya. La llengua occitana es parla en un territori de 15 milions de persones (es calcula que la coneixen i la poden parlar 3 milions) entre l'Atlàntic, els Alps, la costa Mediterrània provençal i la Vall d'Assua, en un territori administrat per quatre estats diferents.
- ✓ **2010:** Llei de llengües aprovada pel PSOE i la CHA a l'Aragó en què reconeix el català i l'aragonès per primer cop, tot i que sense rang oficial, i estableix mecanismes per promocionar-los i per garantir alguns drets dels parlants.
- ✓ **2010:** El president del PP Balear, José Ramón Bauzá, anuncia la retirada de la llei de normalització lingüística.
- ✓ **2011: De moment, el Suprem li ha donat la raó:** Sentència del Suprem i interlocutòria del TSJC perquè el castellà sigui llengua vehicular a les escoles de Catalunya.
- ✓ **2011:** José Ramón Bauzá, president de les Balears amb majoria absoluta, promou la llei del trilingüisme que, amb l'excusa de promoure l'anglès, redueix la presència del català a l'escola i posa fi a la immersió lingüística a les escoles de les Illes. Defensa "la llengua dels nostres pares i padrins", en lloc "del català que es xerra a Catalunya". també promou que el coneixement del català deixi de ser considerat requisit necessari per accedir a la funció pública.
- ✓ **2011, setembre 29:** S'inaugura el 'Museo del Libro y de la Lengua de Buenos Aires', una de les institucions que han denunciat l'excessiu control que al Real Academia Española manté sobre l'idioma a Hispanoamèrica, que xoca amb la creixent voluntat d'autonomia per protegir tant les varietats pròpies com els idiomes indígenes, històricament oblidats.
- ✓ **2011, finals:** Congrés Permanent de la Llengua Occitana, organisme que intenta posar les bases científiques d'un estàndard occità i que ha aconseguit reunir el suport institucional dels departaments d'Aquitània, Llenguadoc-Rosselló, Migdia-Pirineus i Roine-Alps; però no, de tots els moviments occitanistes.
- ✓ **2012:** Segons l'Eurobaròmetre la llengua de Catalunya és en la setena posició dels idiomes no materns que dominen els europeus, només superada per idiomes amb un

volum de parlants superiors com ara l'anglès, el francès, l'alemany, el castellà, el rus i l'italià. El 0,74% dels europeus diuen haver après el català.

- ✓ **2012, setembre 4:** Un anglòfon comet un atemptat contra la nova primera ministra de Quebec, Pauline Marois, durant el qual mor una persona. Algú diu acusa el terrorista de problemes mentals, però l'atemptat s'inscriu en el context d'hostilitats que estan guanyant terreny al conjunt del Canadà. Durant la campanya electoral que va portar al Partit Quebequès (independentista) a la victòria, es podien veure cartells amb la fotografia de Pauline embrutits per aquesta inscripció: «Speak english or die» (parla anglès o mor).
- ✓ **2012, octubre 10:** Declaracions del ministre Wert: «**Nuestro interés es españolizar a los niños catalanes**».
- ✓ **2012, octubre 29:** Els tretze consellers del PP, en el ple municipal de Maó han iniciat els tràmits per a canviar el nom de la població i passar pel de 'Maó-Mahón'. Els vuit consellers del PSOE, a l'oposició, hi van votar en contra. De res no van valdre les 4.000 signatures que Iniciativa Cívica Mahonesa havia presentat, ni les 14.000 recollides per internet en favor de Maó, ni l'anunci per part de l'actual equip de govern local de convocar una consulta per a decidir el topònim definitiu de la ciutat.
- ✓ **2012, novembre: VI trobada de la Huntad'Ehkritorehn'Andalú**, celebrada a Chiclana –amb el suport de l'Ajuntament. Aquesta entitat defensa que l'**andalús** ha evolucionat directament del llatí que es parlava a la província bètica, que va rebre gran influència de l'àrab arran de la presència musulmana en aquella terra durant 800 anys, i que hauria sobreviscut a la imposició del castellà mesetari quan caure Al-Andalus.
 - Sense arribar a parlar d'un idioma diferent, alguns catedràtics de lingüística, com el de la Universitat Autònoma de Madrid, Juan Carlos Moreno, han denunciat la “manipulación” del “nacionalismo lingüístico español”, basat en una ideologia ‘panhispanista’ que ha menystingut varietats dialectals com les andaluses, bandejades per exemple a l'hora d'estandaritzar la fonètica de la llengua.
 - En canvi, l'**extremeny** està reconegut per organismes internacionals com a dialecte de l'idioma asturleonès, la denominació oficial del conjunt de varietats lingüístiques que es parlen al nord de Castella i Lleó, Astúries i Cantàbria. Amb els segles, però, s'ha acabat barrejant amb el castellà, i es parla d'un dialecte ‘mal parlat’, o una varietat de l'asturleonès o bé, directament d'una llengua pròpia anomenada ‘castúa’ que organitza periòdicament actes de difusió o promoció.
 - La **llengua murciana**, suposadament s'hauria començat a parlar després de la reconquesta visigoda i després va rebre l'influx de l'àrab, el castellà, l'aragonès i el català. Es parlaria a Múrcia i en zones d'Alacant, Albacete, Almeria, Granada i Jaén. Se n'organitzen premis literaris i hi ha un servei gratuït de traducció. El panotxo seria la parla pròpia dels pagesos de l'horta murciana, per alguns sinònim del murcià o bé dialecte propi.
- ✓ **2012, desembre:** La subsecretària del Ministerio de Ocupación y Seguridad Social envia a la Generalitat un requeriment en què denuncia que la convocatòria de les subvencions del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) “infringeix l'ordenament jurídic perquè imposa la realització de les accions de formació subvencionada en català i exclou així el castellà”.

- ✓ **2013:** Si bé a Catalunya, l'ofensiva contra el model d'escola és molt fort, al País Valencià hi ha 126.000 alumnes d'educació infantil i primària que voldrien estudiar en valencià i no poden perquè no hi ha prou línies en català i a la Franja de Ponent els catalano-parlants no tenen reconeguda la seva llengua.
- ✓ **2013, gener: Els catalans, uns 'nazis'.** «No hi ha cap diferència entre un jueu amb estel groc perseguit pels nazis i un nen català castigat per parlar castellà al pati del col·legi. A Catalunya es vulneren drets ciutadans amb aquesta immersió lingüística» (Francisco Vázquez, exalcalde socialista d'A Corunya, Presència, 4-10 gener, p. 15).
- ✓ **2013, gener 9:** El conseller d'Empresa i Ocupació, Felip Puig, desestima el requeriment de la subsecretària del Ministerio de Ocupación y Seguridad Social del desembre passat: «sense perjudici de reconèixer que la redacció de l'ordre podria ser més explícita, en cap moment s'exclou literalment el castellà com a llengua d'ús en els cursos de formació... i no s'obliga als participants a utilitzar exclusivament el català», i que els aturats que reben cursos de formació poden usar el castellà tant a l'aula com en els seus treballs «.. La qüestió lingüística mai no ha estat objecte de polèmica entre els participants, com ho demostra el fet que fins ara no hi hagi hagut cap queixa». Les bases de convocatòria del SOC del 2012, objecte de debat, indiquen –com en les anteriors edicions- que els cursos han de ser impartits en català i que el material didàctic ha d'estar redactat “almenys en català”.
- ✓ **2013, gener 12, dissabte: Mons. Xavier Salinas (València, 1948-) pren possessió com a bisbe de Mallorca.** Abans prelat superior d'Eivissa, i bisbe de Tortosa des del 1997, va dir: «Menysprear el català és menysprear les persones que el parlen».
- ✓ **2013, gener 31:** Conferència pronunciada per Isidor Marí, president de la Secció Filològica a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans en la commemoració del centenari de les Normes Ortogràfiques: «L'Estat espanyol ha demostrat de sobres i reiteradament que no vol ser pas aquest Estat [que reconeix el català com a llengua nacional]. És, per tant, el mateix Estat espanyol el que ens indica que no tenim cap altre camí fins a la igualtat lingüística, cultural i nacional més que la construcció d'un estat propi. Seguim, doncs, les seves condicions».
- ✓ **2013, febrer:** Sentència del Tribunal Suprem que exigeix ampliar l'atenció en castellà als alumnes que ho vulguin, però afegeix que això no invalida ni pot afectar el model d'immersió. De fet, emparant-se en la retallada del Tribunal Constitucional a l'Estatut del 2006, l'associació Convivència Cívica Catalana i un petit grup de famílies no paren de reclamar els últims anys d'ensenyament en castellà, i diverses sentències els han donat la raó, instant el govern a reinstaurar el castellà com a llengua vehicular juntament amb el català, però sense precisar en quins casos ni graus.
- ✓ **2013, febrer:** Alina Moser, una noia alemanya que només fa dos anys que viu a Catalunya, que, després d'estudiar lingüística, parla un català excel·lent i no entén el castellà, decideix voltar amb furgoneta pel Principat, Andorra, la Franja i la Catalunya Nord per conèixer de primera mà la situació de la llengua catalana al carrer, a les universitats i a les botigues. El juliol següent treure un documental amb el títol “Són bojos, aquests catalans!?” on intenta resoldre una sèrie d'interrogants sobre la situació de la llengua catalana: per què el català no es troba en situació semblant a les altres llengües comparables en nombre de parlants en països democràtics? Per què no se n'ha

normalitzat l'ús? Per què sovint s'abandona la llengua? A l'abril del 2014 decideix fer el mateix al País Valencià: «és increïble que no puguem estudiar en la teua llengua»; i, més endavant, ho farà a les Illes Balears. En un entrevista, avisa que el nostre país, des de fora, encara no s'entén prou (la independència sembla una qüestió només econòmica) i seria bo que aquells que defensen la llengua, del nord o del sud, unissin forces, perquè si no en tenim cura, no ho farà pas ningú per nosaltres.

- ✓ **2013, febrer 22:** El departament de Justícia de la Generalitat publica al Diari Oficial l'anunci d'un decret de constitució de l'Acadèmia de la Llengua Occitana, Aranès a l'Aran. El text vol establir i actualitzar la normativa lingüística, en les varietats aranesa i d'occità referencial, a emprar per totes les administracions públiques i les entitats. Unitat d'Aran, partit a l'oposició i associat al PSC va emetre un comunicat aïrat; en canvi, Convergència Democràtica Aranesa, partit que governa al Conselh i a l'Ajuntament de Vielha, treu ferro als assumptes formals.
- ✓ **2013, març 25: Contra el català a Menorca.** El ple de l'Ajuntament de Mao aprova el canvi de topònim oficial del municipi a Maó-Mahón, si bé la nova denominació no serà efectiva fins que ho ratifiqui el Consell de Menorca. La Plataforma per la Llengua ha reiterat el seu rebuig a la modificació, que respon a un nou capítol de l'Ofensiva contra el català del PP i a l'intent de deixar la llengua pròpia en un “reducte folklòric”.
- ✓ **2013, març 21:** Presentat a Barcelona l'informe anual de la Plataforma per la llengua ‘Informe 2013’ en què qualifica el català de «llengua en expansió [guanya parlants], dinàmica [un dels més apresos a Europa] i amb una presència molt notable en diferents àmbits [internet], en alguns casos molt per sobre del que li correspon segons el seu pes demogràfic», però alerta del risc que la pressió política i judicial malmeti aquesta embranzida.
- ✓ **2013, abril 3:** El Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya publica la notícia que disset famílies catalanes han demanat, fins ara, que els seus fills siguin escolaritzats en castellà durant el curs 2012/13 als centres públics. La xifra (en total hi ha 748.000 alumnes matriculats entre primària i l'ESO), és molt inferior a la del curs passat, 2011/12, quan, d'acord amb les dades d'Ensenyament, hi va haver 106 peticions en aquest sentit. El “tractament individualitzat” previst per Ensenyament en aquests casos consisteix a “proporcionar informació oral i escrita” en castellà a l'alumne sobre les matèries no lingüístiques, posar-los exercicis a classe i deures en aquest idioma, examinant-los en castellà i utilitzar la llengua que han triat els pares per “notificar a la família el progrés de l'alumne”. La immersió en llengua catalana, per tant, no es toca.
- ✓ **2013, abril 6:** Coincidint amb els 30 anys de l'aprovació de la llei de normalització lingüística del Parlament de Catalunya, el diari El Punt Avui publica unes dades del coneixement del català al Principat: l'entén un 96,1% (enfrent del 90,6%, el 1986); el sap parlar un 80,9% (64,2%); el sap llegir un 81,7% (60,7%); i el sap escriure un 63,9% (enfrent del 31,6% el 1986).
- ✓ **2013, maig:** Llei lingüística del govern del PP i el PAR a l'Aragó, derogant la llei del 2010 aprovada pel PSOE i CHA:
 - Enterra la denominació del català;
 - Preveu la creació d'una única acadèmia aragonesa de la llengua tant per al català com per a l'aragonès (es desmantellarà l'Acadèmia Aragonesa del Català), que haurà

de fixar les normes tant de la variant i modalitat aragonesa oriental (el català) com de les del nord (l'aragonès).

- Fins ara, la presència del català a la Franja i la seva unitat amb la resta de l'àmbit lingüístic no era posada en qüestió des de les institucions, sinó oficialment ignorada (l'Estatut aragonès no recull cap altra llengua oficial que la castellana, malgrat l'intent no reeixit d'alguns grups, com ara CHA i Izquierda Unida, de reconèixer el català i l'aragonès com a llengües oficials) o tímidament promoguda.

✓ **2013, maig: Manifest de professors d'universitats, investigadors i científics de tot el món a favor del reconeixement i dignificació de les llengües minoritàries d'Aragó.**

En l'Atles de les llengües en perill del món de la Unesco (2010) s'inclou l'aragonès com una de les quals es troben en aquesta situació, possiblement una de les llengües de la Unió Europea que presenta pitjor futur per a la seva conservació. Per la seva banda el català parlat a Aragó sofreix una franca reculada i castellanització al no disposar d'instruments adequats per a la seva normalització. En total unes 100.000 persones (un 7% de la població total d'Aragó) parlen una d'aquestes dues llengües minoritàries, un patrimoni immaterial de tota la humanitat de la conservació de la qual tots, i especialment els governs, som responsables.

L'actual Govern d'Aragó, desoïnt la normativa internacional (Declaració Universal dels Drets Humans, Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries...), estatal (Constitució espanyola de 1978) i el propi Estatut d'Autonomia pretén, derogant la llei de 2009, aprovar una norma que nega l'existència tant de l'aragonès com del català i condemna a aquestes dues llengües (ambdues amb un important llegat literari i amb un interessant present creatiu) a la invisibilitat i a mitjà termini a la seva desaparició.

És per això que els signants d'aquest manifest, membres de la comunitat científica, mostren el seu suport al reconeixement exprés de l'aragonès i el català parlat a Aragó, així com dels drets dels seus parlants, per a un desenvolupament públic normal d'ambdues llengües, en aplicació de la legalitat internacional en aquesta matèria i en igualtat de condicions amb la resta de les llengües d'Espanya, Europa i el món.

- ✓ **2013, maig:** Roger Galazan, que el 2005 va penjar el seu primer article en català a la Viquipèdia afirma en una entrevista a la revista Sapiens: «Som la segona Viquipèdia més antiga del món, just després de l'anglesa... En termes generals, es pot dir que la Viquipèdia en català és un fenomen bastant excepcional... hauríem d'estar més enrere... però ara mateix som la quinzena enciclopèdia en nombre d'articles»

- ✓ **2013, maig:** L'estudi 'El català, al 2011: capacitat d'atracció i llengua de consum als mitjans' revela que un 9,9% de la població que té el castellà com a llengua inicial ha adoptat el català com a llengua principal, un percentatge molt superior al 2,2% de persones que han fet el procés invers (passar a tenir com a llengua principal el castellà, tot i tenir com a idioma inicial el català). La clau rau en la transmissió generacional del català. Segons els últims estudis, a Catalunya hi ha prop de mig milió de persones que parlaven en castellà amb els seus pares i ara parlen en català amb els seus fills. Moltes d'aquestes són parelles mixtes (una de llengua inicial catalana i l'altra de castellana) (que han adoptat el català com a llengua familiar).

- ✓ **2013, maig 5: La fi del català a la Franja?** Entitats, partits catalanistes i intel·lectuals de la Franja de Ponent alerten que la modificació de la llei de llengües de l'Aragó que s'ha d'aprovar avui, i que passa a denominar 'llengua aragonesa pròpia del àrea oriental'

(LAPAO) el català que s'hi parla històricament, pot conduir a la pràctica desaparició de la llengua a la zona. La iniciativa del govern aragonès del PP ha suscitat el rebuig i la indignació d'agents socials, culturals i polítics de la Franja, que la veuen com un intent polític de 'esborrar qualsevol mostra de catalanitat del territori'. Retreuen que la proposta no és avalada per arguments científics i pot deixar tocat de mort l'ensenyament bilingüe en català.

- ✓ **2013, maig 7:** Es presenta a les llibreries la 'Biblioteca del catalanisme', una edició de 25 o 30 títols, que a través del Grup RBA (on hi ha integrada La Magrana des del 2000) que té el desig "d'incardinar-se en la tradició catalanista" i la idea "d'aportar prestigi, coneixement i servei de país en un moment adient". Cosa ben diferent del que va amenaçar el president del Grup Planeta, José Manuel Lara (Barcelona, 1946) de traslladar a Saragossa, Madrid o Conca el seu imperi editorial (on hi ha el Grup 62 a terços amb l'Enciclopèdia Catalana i la Caixa) si Catalunya es declara independent.

- ✓ **2013, maig 8, dimecres: Persecució política contra la llengua catalana.** En una taula rodona a l'IEC sota el títol 'L'ofensiva contra el català', organitzat per al Societat Catalana de Sociolingüística, Natxo Sorolla, sociòleg i autor del bloc Xarxes socials i llengües, recalca que el PP a l'Aragó ha aconseguit "desvincular i redirigir el debat sobre la política lingüística i què s'ha de fer en si existeix aquesta llengua i com s'ha de dir". En aquest context, les conseqüències de la llei de llengües han estat el tancament de projectes com Jesús Moncada i la unificació per exemple dels premis literaris en uns únics premis.
 - Per la seva part, Miquel Àngel Pradilla, doctor en filologia catalana, fa referència en la seva intervenció al llarg procés de castellanització que ha tingut lloc al País Valencià. De fet, ha fet referència a l'etapa de la transició "on hi ha una claudicació en els símbols com el nom de la comunitat i la llengua". Alertat que és a l'ensenyament "on es cova l'atac a la llengua catalana".
 - Joan Melià, filòleg i professor de la Universitat de les Illes Balears, recalca la "involució agressiva" del PP quan va guanyar a l'any 2011. "No tenen problemes per carregar-se la normativa que ells mateixos havien fet en anys anteriors", suprimint la Direcció General de Política Lingüística. Critica el tractament i el lloc que ocupa el català a les escoles: volen "impossibilitar l'aprenentatge del català en els sectors que familiarment no ho són".
 - Per la seva part, Marina Solís, de la UOC, ha recordat que l'any 95 van organitzar unes jornades a Lleida sobre el País Valencià i que alguns valencians els hi van dir que els catalans tenien sort perquè hi havia un Govern que els protegia la llengua. "La sensació que teníem era de falsa normalitat i avui dia segueixo tenint aquesta sensació de falsa normalitat".

- ✓ **2013, maig 9, dijous: Les Corts Regionals d'Aragó deroguen la llei de llengües del 2009** amb els vots favorables del PP i del PAR, i els contraris de l'oposició (PSOE, CHA i IU). Amb la nova llei el català s'anomenarà lapao (llengua aragonesa pròpia de l'àrea oriental) i l'aragonès lapagyp (llengua aragonesa pròpia de les àrees pirenaica i prepirenaica). A l'Aragó, on hi viuen 1,2 milions d'habitants, hi ha 60.000 catalanoparlants i d'altres 12.000 que parlen l'aragonès (6.000 de forma habitual). L'oposició aragonesa considera el fet com a 'ridícul' i genera un ampli refús en diversos sectors de la societat catalana.

- ✓ **2013, maig 23:** La Diputació de Lleida aprova una moció que reclama al govern d'Aragó que es faci enrere i retiri la llei lingüística que amaga el nom del català i el substitueix pel circumloqui llengua aragonesa pròpia de l'àrea oriental (Lapao). La moció, que reclama sentit comú i respecte a la unitat i a la denominació científica del català, rep els vots afirmatius de gairebé tots els grups: CiU, el PSC, ERC i CDA. Només el PP hi vota en contra. El seu portaveu, Salvador Puy, nascut a Tamarit de Llitera, ho justifica amb l'argument que la Diputació de Lleida no té autoritat per definir-se contra un acord de les Corts d'Aragó.
- ✓ **2013, maig 23:** El diputat de la CUP David Fernández estripa en el ple del Parlament una sentència contra la immersió lingüística durant el debat d'una moció del PP que reclama modificar la llei d'ensenyament per potenciar el bilingüisme. Fernández explica que la resolució li ha donat ahir una diputada del PP, i que la trenca exactament igual com havia fet anys enrere quan va rebre una carta per anar al Servei Militar: «A la paperera de la història, de la ignomínia i de la vergonya». I fa una crida a la desobediència.
- ✓ **2013, juny:** Durant la presentació del VI Congreso Internacional de la Lengua Española, el ministre de cultura José Ignacio Wert incideix en la importància de l'espanyol com a llengua “amb poques fractures” que “uneix tots els països que la parlen... És un llegat que ens toca preservar i un futur que ens toca defensar i promocionar, parlada per 495 milions de persones, amb una puixança important, que es projecta cap a l'altra banda de l'Atlàntic i el Pacífic”. Dels prop de 500 milions de parlants del castellà el 90% són americans (50 milions més es calcula que l'estudien). En el mateix acte el director de l'Institut Cervantes, Víctor García de la Concha, assegurava que “és una llengua que serà lliure perquè ho du en els seus gens i és de naturalesa emigrant, però la volem unida”.
- ✓ **2013, juny:** En una conferència prèvia a la signatura de la Segona Declaració de Mequinensa (una vintena d'alcaldes i regidors de la Franja van sortir en defensa del català i en contra de la llei de la Lapao), Maite Moret –filòloga de Mequinensa i catedràtica de filologia hispànica de la Universitat de Saragossa- va destacar la presència del català en la documentació oficial d'Aragó en el segle XIV, convivint amb l'aragonès i amb documents també en llatí. A partir del segle XV, el català va retrocedir però sense desaparèixer del tot, i no va ser fins al segle XI, ja desaparegut dels papers oficials i en ple domini castellà i de l'Estat modern espanyol, que el seu nom va començar a ser substituït per denominacions localistes (fragatí, tamarità) i per la de ‘xapurriao’ o ‘xapurreat’, de clares connotacions negatives però que finalment molts habitants han assumit com a bones.
- ✓ **2013, juny 6:** La xarxa per lectors de l'escriptor de Mequinensa Jesús Moncada, sota l'epígraf ‘Reivindiquem el català de Jesús Moncada, no a la Lapo’, ja ha estat signat per més de 8.000 persones per rebutjar “absolutament” la denominació de ‘Lapao’, que la “ignominiosa” llei de llengües d'Aragó ha aprovat. El text alerta que anomenar així la llengua catalana “no és només un insult per als parlants, sinó també una estratègia de desmembrament d'una realitat cultural que ens uneix arreu dels territoris de parla comuna”. I continua: “el genocidi cultural que s'està aplicant deliberadament atempta contra la literatura, esbiaixant un cànon literari comú que ha bastit la llengua catalana gràcies a la riquesa dels mots emprats per escriptors d'arreu”.

- ✓ **2013, juny 17:** L'Acadèmia Valenciana de la Llengua aprova la versió valenciana dels textos litúrgics i en fa entrega als bisbes amb jurisdicció al País Valencià per tal iniciïn els tràmits per a la seua aprovació canònica. Els textos, però, estan pendents d'aprovació per les autoritats eclesials.

- ✓ **2013, juliol 18:**L'associació per la llengua El Tempir d'Elx (Baix Vinalopó) denuncia la detenció d'un activista de la ciutat pel fet d'haver parlat en valencià als agents de la policia espanyola. Segons el testimoni, els fets es varen produir durant la concentració a la seu del PP per protestar contra les darreres novetats sobre el 'cas Bárcenas'. El membre del grup antimilitarista Tortuga, Paco Muñoz, va ser requerit per la policia que li va demanar el DNI. Segons el Tempir, Muñoz no es va negar a identificar-se en cap moment però es va adreçar en valencià. La reacció del policia va ser respondre "a mi no me hables en el valenciano de los cojones", traslladant-lo a la comissaria.

-El cas de Paco Muñoz no és l'únic cas recent de discriminació. L'associació dóna testimoni a la denuncia que va interposar un policia local del Campello contra el ciutadà Lluís Xavier Flores per parlar-li en valencià i dir que el seu nom és "Lluís Xavier". A més, també l'ha denunciat per "intentar fugir" i "aldarulls", sumant les dues multes una quantia de 400 euros. Ni l'Ajuntament del Campello ni la subdelegació del govern espanyol han respost la petició de Lluís Xavier Flores perquè li retiren la denúncia i el policia local es disculpe, perquè l'ha feta en valencià i cal enviar-la a traduir, amb la qual cosa no es compleix els criteris d'eficiència i de servei d'una administració amb els ciutadans.

- ✓ **2013, juliol 22:**El president de les Balears, José Ramón Bauzá, ha volgut posar de manifest en una conferència presentada a Madrid per Mariano Rajoy -on han assistit també diversos ministres- que el seu govern és el primer en posar punt i final a un sistema d'immersió lingüística a les illes. Bauzá ha vinculat els mals resultats educatius amb la immersió tot recordant que Balears està "a la cua educativa d'Espanya i d'Europa" i "des de fa dècades tot el debat educatiu a les Balears havia caigut pura i exclusivament en la qüestió lingüística". Ha recordat que al setembre d'aquest any es posa en marxa per primera vegada el sistema "de tractament integral de llengües" que "acaba per complet" amb la immersió.

-Segons Bauzá, aquesta "modificació" del sistema educatiu no va ser fruit només del PP, sinó que ho és "de la majoria de la societat" que "és la que dóna suport al projecte polític que vam presentar". Tot plegat, ha apuntat, dóna "per primera vegada llibertat als pares per escollir la primera llengua vehicular de l'educació dels seus fills", perquè "han de ser els pares els que han d'escollir el millor que considerin per als seus fills".

- ✓ **2013, agost 2:** En una entrevista a El Punt Avui Maria Dolors Reig, presidenta d'Amics de la Unesco de Girona opina sobre Catalunya i el seu patrimoni cultural: «La Unesco no només es fixa en la llengua, la cultura o el patrimoni. També mirem els drets socials i la pau, especialment la pau, inclosa fins i tot en el nostres estatuts. I per això recordem, fins i tot a la Unesco a París, que hi ha llengües, com la catalana, que estan en risc».

- ✓ **2013, agost 2:** El govern balear, presidit pel popular José Ramón Bauzá, suspèn de responsabilitat i sou els directors de tres instituts de Maó (Menorca) per haver-se negat a aplicar el decret de tractament integral de llengües, que fulmina la immersió lingüística i relega el català. La conselleria d'Educació obre un expedient disciplinari als responsables dels IES Joan Ramis i Ramis, Cap de Llevant i Pasqual Calbó i Caldes per "desobediència oberta a les ordres o instrucció d'un superior". A la llista s'afegir-hi el

director de l'IES Berenguer d'Anoia d'Inca, que ha presentat la seva renúncia després que Educació li demanés que modifiqués el projecte lingüístic del centre aprovat pel consell escolar perquè s'adaptés al decret de llengües.

- ✓ **2013, setembre:** Abans de la celebració del VI Congreso de la Lengua Española que se celebrarà del 20 al 23 d'octubre, un centenar d'escriptors, intel·lectuals i acadèmics llatinoamericans promouen el manifest 'Por una soberanía idiomática': denuncien que la diversitat es perd "arran de decisions normatives i reguladores" que responen al "tradicional esperit centralista" de la RAE; i aposten per establir "un corrent d'acció llatinoamericana" entre els 21 estats on es parla el castellà, que es materialitzi en la creació d'un Institut Borges deslligat de la tutela de Madrid, que avui manté el control de les acadèmies locals. La RAE ja s'ha mostrat "inquieta" per unes "rebel·lies" que només "fracturen" la voluntat d'enfortir el castellà.
 - La RAE sempre s'ha reservat el control de l'idioma a Hispanoamèrica. I això per acords econòmics, també: tot el que escrius a Word està corregit en base a ortografies per la RAE. És cert que a Word pots elegir l'espanyol d'Argentina, Colòmbia o Perú, però les bases de dades contra les quals es confronta la varietat no es produeixen a Amèrica sinó a Espanya (María Pia López, directora del Museo del Libro y de la Lengua de Buenos Aires).
- ✓ **2013, octubre 7:** Els mestres de les Balears planten Bauzá i trenquen les negociacions: «Ens hem aixecat de la taula de negociacions en vista de l'immobilisme dels representants de la conselleria d'Educació que avui, dilluns, quan ja hem tornat a fer classe, han considerat que hi havia el mateix marc que divendres, quan estàvem de vaga». I això que els mestres han proposat solucions intermèdies, entre les quals hi ha la de fer un referèndum entre el professorat i els consells escolars i donar a triar entre tres opcions lingüístiques, entre les quals hi ha la que defensa el govern.
- ✓ **2013, novembre 6:** Rosa Vidal, la directora de la Ràdio Televisió Valenciana (RTVV) dimiteix i els treballadors es fan amb el control de l'ens emetent una programació molt crítica amb el president Alberto Fabra: s'entrevista a veus que havien estat silenciades (Escola València, Associació de Víctimes de l'accident del metro de València). Tres dies després, Fabra, per decret llei –així no ha d'esperar l'autorització de les Corts Valencianes- nomena nou director general de Canal 9. La previsió és de tancar-lo abans de dos mesos, cosa que costarà 70 milions (i s'hi continua obert en costa 228). El Parlament de Catalunya lamenta la decisió.

✓ **2013, novembre: MANIFEST DEL DIRECTOR DEL ARA**

- Desconfiaré sempre de qui no respecti la meua llengua. Perquè, en fer-ho, demostra que no em respecta a mi, i alhora que no respecta un bé cultural essencial.
- Desconfiaré sempre de qui no trobi normal el seu ús institucional i simbòlic, perquè no troba normal la meua realitat cultural i perquè a sobre es pensa que té dret a decidir què és la normalitat, i curiosament la normalitat és ell, i no jo.
- Desconfiaré sempre de qui digui que el meu problema no és real, perquè em menysté a mi i perquè es creu amb el poder de decidir què és real, i casualment també ho és ell, i no jo.
- Desconfiaré sempre de qui digui que les llengües són per entendre'ns i no per crear problemes i faci servir aquest argument per crear problemes amb les llengües.

- Desconfiaré sempre de qui manipuli realitats deliberadament i gosi acusar llengües perseguides de ser les perseguidores.
- Desconfiaré sempre de qui vegi com a despesa innecessària la promoció de la meua llengua i com a inversió imprescindible la promoció de la seva.
- Desconfiaré sempre de qui vulgui acomplexar-me perquè parlo amb naturalitat la llengua dels meus pares.
- Desconfiaré sempre de qui em negui la llengua, perquè em sento compromès amb els que l'han salvat perquè jo la pugui ensenyar als meus fills.
- I procuraré enfadar-me poc, només el que jo trobi normal i davant d'amenaques que jo consideri reals.
- I sempre, però sempre, plantaré cara.

Carles Capdevila

- ✓ **2013, octubre 20-23:** VI Congreso de la Lengua Española al Panamá.
- ✓ **2013, novembre 14:** L'Informe sobre la situació de la llengua catalana del 2012 evidencia que el català avança malgrat l'entorn sociopolític advers.
- ✓ **2013, novembre 19:** 'Por tierra, mar y aire' -és a dir, des de la televisió, la ràdio i la premsa-, els mitjans de comunicació de Madrid han començat a disparar contra els propietaris de la marca catalana Moritz, 'per haver subvencionat l'organització Plataforma per la Llengua' (organització de caràcter no governamental que treballa des de l'any 1993 per garantir la presència a ple dret de la llengua catalana a tots els àmbits).
- La família cervesera fa una nota pública en què surt al pas contra la campanya i proclamen «el profund compromís amb Catalunya des de 1856... Per això donem suport en la mesura de les nostres possibilitats a diverses iniciatives adreçades a la normalització de l'ús del català i a la cultura catalana... perquè és l'idioma propi del país en el qual té l'origen, la seu social i el cent per cent (o gairebé) del mercat».
- ✓ **2013, novembre 27:** El compositor Josep Soler es nega a recollir la Medalla d'Or al Mèrit en 'las Bellas Artes' que atorga el ministeri de Cultura de José Ignacio Wert: «Acceptar el reconeixement seria acceptar l'autoritat del Govern Espanyol i jo no vull saber res del ministre Wert ni del govern de Rajoy, perquè a ells no els interessa en absolut ni la cultura ni l'educació». En Josep, de 78 anys, ha fet classes en el Conservatori Municipal de Música de Barcelona i en el Conservatori Professional de Música de Badalona: «Com a professor he patit molt amb aquests senyors que governen Espanya i que ens han enganyat a tothom. No estan fent res del que van prometre i estan acabant amb la cultura i l'educació».
- ✓ **2014, febrer 9:** La Universitat Jaume I de Castelló ha llançat una campanya de promoció dels mitjans de comunicació públics que emeten en català per internet per tal de donar a conèixer les possibilitats de continuar veient TV3 i escoltar Catalunya Ràdio per la xarxa.
- ✓ **2014, abril 23:** «Cada cop que baixo a Barcelona hi vaig amb cert recel, i és que em sembla que visito un altre país. Tal com ha passat us ho explico. Hi he anat per fer-me un document assegurant que no tinc antecedents penals. Això és necessari per viatjar a Anglaterra acompanyant menors. El fet és que entro a l'entitat bancària per fer el

pagament i els tres membres del personal que atenien l'oficina estaven parlant castellà. Acabo i, un cop al carrer, demano l'adreça de la gerència territorial de Justícia. Em responen en castellà, també. Una noieta molt simpàtica m'ofereix una rosa: “Señor, ¿querria comprar una rosa?”, m'ha preguntat molt amablement. A l'oficina en qüestió, la senyora encarregada de donar els torns se'm dirigeix en castellà i, finalment – miracle!!!–, la persona que m'ha atès ho ha fet en català després d'haver-li donat, això sí, els bons dies en la nostra llengua. En acabat, per celebrar la diada he comprat uns festucs en una botiga propera. I sabeu com m'han atès? Ja us ho podeu imaginar. I alguns tenen el rostre de dir que el castellà està en perill d'extinció a casa nostra? Si us plau, no em feu riure. I a més, per acabar-ho d'adobar, havia de passar en la festivitat de Sant Jordi. Quina llauna! Banyoles (Pla de l'Estany)».

- ✓ **2014, abril 25:** El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) ha suspès l'aplicació del 25% de les classes en castellà a les dues escoles on encara no ho havia fet de les cinc afectades que havien presentat recurs sobre el requeriment de l'alt tribunal. Es tracta de l'Escola Pia de Sarrià-Calassanç, que pertany a la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, i de l'institut públic Alba del Vallès de Sant Fost de Campsentelles. La suspensió, provisional fins que es resolguin els recursos dels centres i de les seves AMPA, se suma a les tres que va dictar el TSJC a principi de mes.
 - El secretari general adjunt de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, Carles Armengol, va explicar en declaracions a l'ACN que aquesta setmana se'ls ha notificat la interlocutòria del TSJC i va advertir que deixa el requeriment sobre el 25% de les classes en castellà “en espera” i que el cas “no està tancat”.El Departament d'Ensenyament també va confirmar que ja disposa de la interlocutòria de l'alt tribunal que dicta la suspensió provisional del requeriment mentre no es resolen els recursos.
- ✓ **2014, abril 27:** L'osonenca Ariadna Seuba presenta el reportatge ‘El Cafè Català’. En el video veiem com un grup de gent, la majoria nord-americans, expliquen quines passions, curiositats i motivacions els han portat a aprendre català a Nova York. ‘El Cafè Català és una trobada setmanal que es fa a la casa hispànica de la Universitat de Columbia durant un parell d'hores, cada dimarts a la tarda, perquè els estudiants de llengua catalana puguin parlar entre ells de manera més distesa i compartir experiència: «Els catalans, dins del seu país, tenen problemes perquè la gent parli català. I si algú que no té res a veure amb Catalunya parla en català s'emocionen», diu la Cristina Fernández, una de les protagonistes del reportatge.
- ✓ **2014, abril 30:** En el lliurament del premi Crítica Serra d'Or 2014, celebrat al Palau Robert de Barcelonal'abat Soler va sortir en defensa de la immersió lingüística i va sostenir la necessitat de mantenir el model a les escoles catalanes, en nom dels “bons fruits” cultivats per aquest sistema, sense detriment del coneixement d'altres llengües.
 - En el mateix acte el pare Josep Massot, director de Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAMSA) i de la revista Serra d'Or va dir: “Ens neguitegen les agressions constants al català per part d'organismes estatals i per part del mateix Ministeri de Madrid que hauria de vetllar per totes les llengües i no només per la que, per un dret de conquesta iniciat al segle XVIII i refermat durant el segle XX, es considera llenguacomún”, ha dit el director de Serra d'Or. “Ens sorprenen desagradablement episodis esperpèntics com la creació d'un estrambòtic “lapa o” –que vol substituir el nom de català de la Franja de Ponent– o la campanya del PP balear per trencar la unitat de l'estàndard oral i per dinamitar el consens en matèria lingüística que s'havia aconseguit, a base de concessions mútues i de paciència infinita,

a partir de la mort del general Franco. Ens intranquil·litzen les maniobres inacabables dels blaveros valencians, que ara fins i tot voldrien suprimir o domesticar una Acadèmia que no ha servit per a consagrar la suposada independència de la llengua valenciana, que alguns ignorants voldrien fer venir d'un suposat mossàrab i de la qual desconeixen la rica història, una història mil·lenària que ens ha fet conèixer a Europa a través d'homes com Ramon Llull, Ausiàs March, Joanot Martorell o sant Vicent Ferrer”.

- ✓ **2014, abril 30:** El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) desestima els recursos de les cinc escoles catalanes que han estat obligades a fer un 25% de les classes en castellà perquè així ho han demanat un grup de pares. Ràpidament, la consellera d'Educació, Irene Rigau, anuncia la presentació d'un recurs de cassació davant del Tribunal Suprem per intentar aturar el que sens dubte és una autèntica aberració jurídica i, sobretot, pedagògica. Tot i així, els precedents obliguen a ser pessimista: aquesta ofensiva contra la immersió lingüística té el seu origen en la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut, que obligava a fer del castellà llengua vehicular de l'ensenyament a Catalunya.
 - Ara bé, el mateix TC reconeix a la sentència que és l'administració a qui li correspon decidir quin percentatge de castellà cal establir, i aquest és el principi que els jutges s'han saltat per imposar un arbitrari 25% de classes en castellà només que els pares d'un alumne ho demanin i encara que la resta de la classe hi estigui en contra.

Visca el nou Estat d'Europa: CATALUNYA TRIOMFANT!

Bienquerido Ministro,

Llevo 2 días en el intento de españolizarme todo lo que no consiguió mi escuela. No se crea que es soplar y hacer botellas esto, pero siempre tengo alguien por aquí que me da un golpe de mano.

Referente a su comentario en el congreso le he de decir que hay para alquilar sillas, Sr. Ministro. Españolizar a nuestros hijos es decirla de la altura de un campanario, aunque de momento voy a hacer los ojos grandes porque sino me hará usted salir de pollagu--
¡Bueno, de un corral de pollos!

Sí sí... Usted pensará que somos unos sueña-tortillas por querer la independencia; y reconozco que las piernas me hacen higos solo de pensarlo, pero no, no estamos tocados del hongo Sr. Ministro.

Hace años que aguantamos, que queremos fumar al campo; vamos, tocar al dos, para entendernos. Que esto está a punto de hacer un pedo como una bellota y no creo que ustedes sean tan cortos de gambones y hacer como aquel que nada.

Sabemos que les estamos chafando la guitarra. Ustedes son tanto de la cebolla como nosotros y piensan con prepotencia que ya hemos bebido aceite, pero les aseguro que no vamos a irles detrás con un flautín sonando. Hasta ahora nos lo hemos pasado bien pero, a decir verdad, todo son ochos y nueves y cartas que no ligan.

Por lo tanto, no vamos a perder más el tiempo, Sr. Ministro. En España todo se está yendo a orrio y no nos quedaremos: preferimos escampar la niebla.

Bueno, tengo que dejarle que son tres cuartos de diez, es tarde y quiere llover. Así que buen viento y barca nueva.

Atentamente,
Un catalán en proceso de españolización."

CLOENDA: NO ENS RESIGNEM

- ✓ Escoltant una veu catalana: **FRANCESC CAMBÓ** (1876-1947), Memòries: «Jo no em resigno, però, al que és irreparable. Vull creure, i ho creuré fins al darrer moment, que alguna cosa es pot fer encara per millorar la situació actual. Moltes coses adjectives del nostre ideari han mort probablement per sempre, però tot el que hi havia en ell de fonamental és viu i persistirà, no en tinguis cap dubte. **Segueixo creient en Catalunya, en la vitalitat de la raça catalana, i crec que ni desapareixerà la seva llengua, ni deixarà d’haver-hi un gran nucli de catalans que li retin homenatge i que se sentin lligats amb la història de la seva terra i, conscientment o inconscientment, vulguin refer-ne la història.** El dia que es produeixi un canvi de règim, o si solament l’actual es la liberal i tolerant, **tu veuràs la nova embranzida del catalanisme»**

- ✓ ... i una veu castellana: Assumint, a la llarga, la dualitat incompatible entre l’ànima castellana i la catalana, **MIGUEL DE UNAMUNO** reconeixia en carta a Manuel Azaña ja el **1918**: «**Justo es, pues, que España pierda ahora Cataluña.** Y la perderá, no me cabe la menor duda que la perderá. La federación no es más que una hoja de parra».

► **NOTA:** Aquesta cinquantena de planes s’allargarà molt més quan hi hagi incorporat molts dels elements dels següents llibres (i molts altres informacions més):

- J. M. SOLÉ i JOAN VILLARROYA, Cronologia de la repressió de la llengua i la cultura catalanes 1936-1975, Curial. 1993.
- FRANCESC FERRER I GIRONÈS, La persecució política de la llengua catalana, Edicions 62, Barcelona 1985.